

KULTIVIMI I PËRAFRIMIT PËRMES EDUKIMIT PËR DEMOKRACI DHE MËSIMIT TË GJUHËS - FRED

Studim themelor për perceptimet gjuhësore dhe kulturore të të rinjve
Qëndrimet ndaj gjuhëve, mësimi të gjuhëve dhe folësve të gjuhëve të tjera

Shkurt 2019

COUNCIL OF EUROPE

Autorë:

Mercedes Bernaus Queralt

Olena Styslavska

Ky dokument u realizua me ndihmën e Norvegjisë dhe Këshillit të Evropës. Pikëpamjet e shprehura këtu në asnjë mënyrë nuk mund të paraqesin mendimin zyrtar të Këshillit të Evropës dhe Norvegjisë.

Pjesa I. Përmbledhje ekzekutive.....	4
Pjesa II. Lista e tabelave	5
Pjesa III. Lista e figurave	5
Pjesa IV. Hyrje.....	6
Historiku i projektit.....	6
Konteksti i studimit.....	7
Qëllimi i studimit	7
Pjesa V. Metodologjia.....	8
Dizajni i hulumtimit	8
Mostra e hulumtimit	8
Zhvillimi i pyetësorit	9
Mbledhja e të dhënave	9
Analiza e të dhënave	9
Pjesa VI. Gjetjet dhe diskutimet	10
Të dhënat demografike të nxënësve	10
Të dhënat demografike të mësimitdhënësve.....	16
Perceptimet dhe qëndrimet e nxënësve	20
Perceptimet dhe qëndrimet e mësimitdhënësve.....	24
Pjesa VII. Konkluzione.....	27
Pjesa VIII. Rekomandimet.....	29
Pjesa IX. Bibliografia	31
PJESA X. SHTOJCA 1. Pyetësorët.....	33

Pjesa I. Përmbledhje ekzekutive

Ky raport përshkruan një studim themelor të qëndrimeve të nxënësve dhe mësimitdhënësve në Kosovë* ndaj shumëgjuhësisë, perceptimit të tyre ndaj gjuhëve të tjera, përveç gjuhës së vet, dhe njerëzve që flasin gjuhë të tjera. Ai gjithashtu shqyrton nivelin e motivimit të tyre për të mësuar gjuhë të tjera dhe nxitjet e tyre për të mësuar. Hulumtimi u krye në 11 shkolla që marrin pjesë në projektin "Kultivimi i Përafrimit përmes Edukimit për Demokraci dhe Mësimi të Gjuhëve" (FRED) në Kosovë*, i cili zbatohet nga Këshilli i Evropës dhe bashkëfinancohet nga Norvegjia dhe Këshilli i Evropës. Metodatat e analizës përfshijnë një analizë të faktorëve të përgjigjeve të nxënësve dhe mësimitdhënësve të ofruara në një pyetësor i cili është hartuar për qëllimet e këtij studimi. Pyetësorët dhe tabelat e korrelacionet mund të gjenden në bashkëngjitjet.

Rezultatet e një analize të të dhënave të ofruara tregojnë një korrelacion midis inkurajimit të një familjeje për të mësuar gjuhët dhe nxitjen personale të nxënësve për të mësuar. Lidhja mes tyre është shumë e fortë dhe konfirmohet nga një korrelacion tjetër, i cili tregon varësinë midis mosbindjes së familjes për përvetësim të gjuhës së dytë dhe qëndrimeve negative të nxënësve ndaj gjuhëve të tjera.

Korrelacioni i dytë që u identifikuan përmes analizës së faktorëve është një lidhje e drejtpërdrejtë mes aktiviteteve shkollore që përfshijnë gjuhët e dyta ose të treta dhe qëndrimin pozitiv të nxënësve ndaj tyre.

Ky raport identifikon një marrëdhënie midis qëndrimeve të shprehura ndaj gjuhëve të tjera nga nxënësit dhe mësimitdhënësit dhe qëndrimeve të tyre ndaj folësve të atyre gjuhëve të tjera. Prandaj mund të konkludohet se ekziston një korrelacion i drejtpërdrejtë ndërmjet qëndrimeve të shprehura nga nxënësit dhe qëndrimeve të artikuluar nga mësimitdhënësit e tyre.

Një gjetje tjetër e rëndësishme e raportit është se ekziston një paralele e drejtpërdrejtë midis qëndrimeve pozitive të nxënësve ndaj folësve të një gjuhe të caktuar (e ndryshme nga gjuha e vet) dhe motivimit të tyre për të mësuar gjuhë në përgjithësi.

Rekomandimet përfshijnë:

- Forcimin e bashkëpunimit me prindërit e nxënësve në promovimin e mësimit të gjuhëve dhe edukimit për demokraci.
- Zhvillimin e kompetencave të mësimitdhënësve për t'i promovuar mësimin e gjuhëve dhe edukimin për demokraci.
- Zbatimi i aktiviteteve arsimore (kurrikulare dhe jashtëshkollore) që jo vetëm përfshijnë gjuhë të ndryshme, por edhe bashkojnë nxënësit në një mënyrë kuptimplotë që janë folës të gjuhëve të ndryshme, duke folur gjuhë të ndryshme së bashku në bashkëpunim, që do të jetë kuptimplotë për këta nxënës.

* Të gjitha referencat për Kosovën, qoftë për territor, institucione, ose popullsi, duhet të kuptohen në përputhje të plotë me Rezolutën 1244 të KS të OKB-së dhe pa paragjykuar statusin e Kosovës.

- Shfrytëzimi i konstruktivistëve të metodave konstruktive pedagogjike si në mësimet e rregullta të lëndëve dhe aktivitetet jashtëshkollore, me qëllim të zhvillimit të kompetencave të nxënësve për kulturë demokratike dhe rritjes së qëndrimeve pozitive të nxënësve dhe mësimdhënësve ndaj shumëgjuhësisë.

Pjesa II. Lista e tabelave

Tabela 1. Shkollat pjesëmarrëse në projekt

Tabela 2. Pajtimi % i nxënësve në deklaratimet pozitive të pjesës B të pyetësorit

Tabela 3. Pajtimi % i nxënësve në deklaratimet negative të pjesës B të pyetësorit

Pjesa III. Lista e figurave

Figura 1. Gjinia e nxënësve

Figura 2. Mosha e nxënësve

Figura 3. Niveli shkollor

Figura 4. Vendbanimi i nxënësve

Figura 5. Arsimimi i prindërve

Figura 6. Profesioni i prindërve

Figura 7. Përgjigja e nxënësve në pyetjen: “A keni shokë/shoqe që flasin gjuhë të cilat fliten nga komunitetet e tjera në Kosovë*?”

Figura 8. Përgjigja e nxënësve në pyetjen: “Nëse përgjigja paraprake është “PO”, a e flisni dhe/ose a e kuptoni gjuhën/gjuhët e tyre?”

Figura 9. Reagimi i nxënësve ndaj deklaratimit “Do të dëshiroja të flisja gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.”

Figura 10. Reagimi i nxënësve ndaj deklaratimit “Familja më inkurajon të praktikoj gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi sa më shumë që të jetë e mundur”

Figura 11. Reagimi i nxënësve ndaj deklaratimit “Njohja e gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi është e rëndësishme sepse të tjerët do të më respektojnë më shumë”

Figura 12. Gjinia e mësimdhënësve

Figura 13. Vendbanimi i mësimdhënësve

Figura 14. Arsimimi i mësimdhënësve

- Figura 15. Mosha e mësimdhënësve
- Figura 16. Përvoja e mësimdhënës në mësimdhënie
- Figura 17. Përgjigja e mësimdhënësve në pyetjen: “A keni nxënës, gjuha e parë e të cilëve ndryshon nga gjuha e shkollës?”
- Figura 18. Reagimi i mësimdhënësve ndaj deklaramit “Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund t’u ndihmojnë nxënësve ta rrisin vetëbesimin kur ballafaqohen me gjuhë të panjohura”
- Figura 19. Reagimi i mësimdhënësve ndaj deklaramit “Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund të më ndihmojnë t’i forcoj lidhjet ndërkurrikulare”
- Figura 20. Reagimi i mësimdhënësve ndaj deklaramit “Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme nuk do të më ndihmojnë që ta ndërroj stilin tim të mësimdhënies”
- Figura 21. Pajtimi në deklarime në pjesën B të pyetësorit

Pjesa IV. Hyrje

Historiku i projektit

I implementuar nga Këshilli i Evropës dhe i bashkëfinancuar nga Norvegjia dhe Këshilli i Evropës, projekti *"Kultivimi i përafrimit përmes edukimit për demokraci dhe mësimin të gjuhëve"* (FRED) në Kosovë* ka një objektiv të përgjithshëm për ta promovuar shumëgjuhësinë dhe multikulturalizmin rajonal si pasuri shoqërore, kulturore dhe ekonomike, dhe qasjen në mësim të gjuhëve dhe edukim për qytetari demokratike si mjet për ta arritur përafrimin ndërmjet komuniteteve.

Ekipi i projektit bashkëpunon me një grup të shkollave pilot të cilat u ftuan të merrnin pjesë në një thirrje të hapur të shpërndarë nga Zyra e Këshillit të Evropës në Prishtinë për të arritur qëllimin e kultivimit të përafrimit përmes promovimit të mësimin të gjuhëve dhe edukimit për demokraci. Njëmbëdhjetë (11) shkolla pilote u përzgjedhën në bazë të nivelit të motivimit të shprehur në aplikimin e tyre, gatishmërinë për të marrë pjesë në të gjitha aktivitetet, si dhe ekuilibrin gjeografik dhe një ekuilibër të karakteristikave kontekstuale (kultura, madhësia, niveli i arsimimit, niveli i përvojës në projekte ndërkombëtare.) Çdo shkollë e përfshirë në aktivitetet e projektit ka një ekip të caktuar të projektit që përbëhet nga një mësimdhënës, një administrator, si dhe një përfaqësues të prindërve dhe nxënësve.

* Të gjitha referencat për Kosovën, qoftë për territor, institucione, ose popullsi, duhet të kuptohen në përputhje të plotë me Rezolutën 1244 të KS të OKB-së dhe pa paragjykuar statusin e Kosovës

Konteksti i studimit

Aktivitetet e projektit janë planifikuar në tri faza. Faza e parë është përqendruar në përgatitjen e studimit themelor mbi përfaqësimet gjuhësore të nxënësve dhe mësimdhënësve të përfshirë në projekt. Ai ka për qëllim të analizojë qëndrimet e tyre ndaj gjuhëve, mësimi të gjuhëve dhe folësve të gjuhëve të tjera. Rezultatet e fituara në studimin themelor do të jenë faktorë në punën e fazës së dytë - hartimin dhe zbatimin e projekteve të bazuara në shkolla. Në të njëjtën kohë përgatitjet për fazën e dytë kanë vazhduar. Për më tepër, rezultatet do të ndihmojnë në përcaktimin e llojeve të aktiviteteve që do të organizohen në shkolla në mënyrë që të rrisin qëndrimet pozitive të nxënësve dhe mësimdhënësve ndaj shumëgjuhësisë.

Faza e dytë e projektit përfshin hartimin dhe zbatimin e projekteve të bazuara në shkolla, të cilat promovojnë imazh pozitiv të shumëgjuhësisë lokale dhe rajonale. Njëmbëdhjetë shkolla pilote të përzgjedhura janë të ngarkuara me zbatimin e projektit, siç përcaktohen nga ekipet e tyre individuale. Ekipet e shkollave dhe ekspertët e projektit punojnë së bashku për të gjetur metoda të përshtatshme që theksojnë shembuj pozitivë të shumëgjuhësisë, dhe për ta forcuar të kuptuarit e vlerave të një shumëgjuhësie që ngërthen gjuhët vendore si dhe gjuhët ndërkombëtare siç është anglishtja dhe/ose gjermanishtja.

Gjatë fazës finale, rezultatet e projektit do t'i prezantohen publikut të gjerë i cili do të ftohet për t'i diskutuar rezultatet e projektit dhe për t'i identifikuar tiparet e praktikave të mira dhe rekomandimet që do të udhëheqin të gjithë aktorët relevantë në krijimin e një baze të qëndrueshme për zbatimin progresiv të të drejtave gjuhësore në fushën e arsimit që fokusohet në mësimin e gjuhëve zyrtare të Kosovës në komunitete të përziera. Një këndvështrim i dytë i anketës mbi perceptimet gjuhësore dhe kulturore pritet të nxjerrë në pah ndikimin pozitiv të projektit mbi këto perceptime.

Qëllimi i studimit

Qëllimi i këtij studimi themelor është të përshkruajë dhe analizojë qëndrimet e nxënësve dhe mësimdhënësve ndaj shumëgjuhësisë në njëmbëdhjetë shkolla pjesëmarrëse në veprim, para fillimit të trajnimit, mentorimit dhe zbatimit të projekteve të bazuara në shkollë. Studimi do të ofrojë një sërë treguesish që do të ndihmojnë në monitorimin dhe vlerësimin e aktiviteteve të ardhshme që do të zbatohen brenda fushëveprimit të projektit. Për më tepër, studimi do ta masë efektivitetin e përgjithshëm të aktiviteteve të planifikuara, të cilat në fund të fundit do të shërbejnë si themel për zhvillimin e rekomandimeve të politikave.

Pjesa V. Metodologjia

Dizajni i hulumtimit

Studimi mbledh dhe shqyrton pikëpamjet dhe mendimet e nxënësve dhe mësimeve nga shkollat pjesëmarrëse në çështjet e mëposhtme:

- qëndrimet ndaj gjuhëve të ndryshme nga ato që fliten në shtëpi.
- Perceptimet e njerëzve që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që flasin në shtëpi
- nivelin e interesimit në mësimin e gjuhëve.
- faktorët motivues për të mësuar gjuhë të tjera përveç gjuhës së folur në shtëpi.

Përveç kësaj, mbledhen dhe analizohen mendimet e mësimeve për ndikimin e aktiviteteve shkollore që përfshijnë gjuhë të ndryshme.

Mostra e hulumtimit

Anketa u krye në të 11 shkollat që janë të përfshira në veprim. Të gjitha shkollat gjenden në komuna të ndryshme përveç dy në Kamenicë. Përzgjedhja e komunave dhe shkollave është bërë duke u bazuar në vendndodhjen e tyre gjeografike, si dhe në kontekstin kulturor dhe gjuhësor.

Tabela 1. Shkollat pjesëmarrëse në projekt

Emri i shkollës	Emri i komunës	Profili i shkollës
Abaz Ajeti	Gjilan	1200 nxënës/urban/shqiptar
Gymnasium Bedri Pejani	Pejë	1700 nxënës/urban/shqiptar dhe boshnjak
Desanka Maksimović Fan S. Noli	Kamenicë	260 nxënës/urban/serb 466 nxënës/urban/shqiptar
Dositej Obradović	Obiliq	53 nxënës/rural/serb
Hanumshahe dhe Tefik Zymber	Novobërdë	184 nxënës/rural/shqiptar
Halil AliAdema	Viti	539 nxënës/rural/shqiptar
Jeronim De Rada	Ferizaj	1503 nxënës/urban/shqiptar
Leke Dukagjini	Prizren	1667 nxënës/urban/shqiptar dhe boshnjak
Mileniumi i Tretë	Prishtinë	555 nxënës/urban/shqiptar
Trepça	Istog	640 nxënës/rural/shqiptar

Shkollat përfshijnë nëntë (9) shkolla fillore/të mesme të ulët (klasat 1-9, ose 1-8 në rastin e shkollave që operojnë nën sistemin paralel të Serbisë), një (1) shkollë e mesme e lartë (klasat 10-12) dhe një shkollë që përbëhet nga një shkollë fillore/e mesme e ulët dhe një shkollë e mesme e lartë.

Shkollat që marrin pjesë në projekt variojnë nga pikëpamja e vendndodhjes, numrit të nxënësve, historiku kulturor dhe gjuhësor i komuniteteve dhe përvoja e nivelit të tyre me projekte të ndryshme vendore dhe ndërkombëtare.

Studimi themelor përdori mostrimin e rastësishme të shtresëzuar me qëllim që të plotësohen kërkesat kryesore për grumbullimin e të dhënave me cilësi të lartë, të besueshme dhe të krahasueshme. Udhëzimet për mostrim të nxjerra si pjesë e kësaj ankete u bazuan në premisën që nxënësit nga të gjitha nivelet e shkollave të mesme të nivelit më të lartë duhet të marrin pjesë dhe u respektua nga të gjitha shkollat përfituese.

Mostrimi u bazua në një dizajn të grupuar të shtresëzuar me probabilitet të barabartë përzgjedhjeje për nxënësit brenda secilit grup të klasave. Të gjithë të anketuarit nga shkollat (pilot) pjesëmarrëse janë përpiluar në një listë, që përfaqëson popullatën e përgjithshme të studimit themelor. Grupimi është një proces me të cilin popullata e anketuar ndahet në pjesë më të vogla (d.m.th. klasa), dhe një numër i kufizuar grupimesh përzgjidhen për t'u përfshirë në anketë. Kjo do të matet në listën e mostrave të parapërzgjedhjes që do të sigurohet nga secila shkollë përfituese. Grupimi shpesh është i nevojshëm, sepse pa të, mbledhja e të dhënave për tërësinë e një popullate do të ishte logjikisht e pamundur.

Zhvillimi i pyetësorit

Për të siguruar mbledhjen e informatave relevante, dy pyetësorë u zhvilluan nga një ekip ekspertësh - një për nxënës dhe një për mësimdhënës. Pyetësorët u përkthyen në shqip dhe serbisht. Versioni në anglisht i pyetësorëve mund të gjendet në Shtojcën 1.

Mbledhja e të dhënave

Mbledhja e të dhënave u krye nga një ekip hulumtuesish vendorë, të cilët i vizituan të gjitha shkollat pjesëmarrëse sipas udhëzimeve dhe me mbështetjen e Zyrës së Këshillit të Evropës në Prishtinë. Gjatë vizitave, hulumtuesit u takuan me ekipet e shkollave për ta shpjeguar qëllimin e studimit, metodën e mbledhjes së të dhënave, zgjedhjen e të anketuarve, dhe për të siguruar që shkollat i posedojnë pajisjet dhe mjetet e nevojshme për të marrë pjesë në anketë. Nxënësve dhe mësimdhënësve u kërkohej t'i plotësonin pyetësorët veç e veç. Ata kishin një zgjedhje ta shfrytëzonin një klasë të pajisur me teknologji informative dhe të komunikimit në shkollën e tyre (ose të pyesnin një mësimdhënës të TIK-ut për përkrahje teknike), ose të zgjidhnin një vend sipas zgjedhjes së tyre për ta plotësuar anketën. Në secilën shkollë kishte mësimdhënës si pikë kontakti për ta koordinuar procesin. Procesi i mbledhjes së të dhënave është kryer pa pengesa dhe ka zgjatur pesëmbëdhjetë (15) ditë.

Analiza e të dhënave

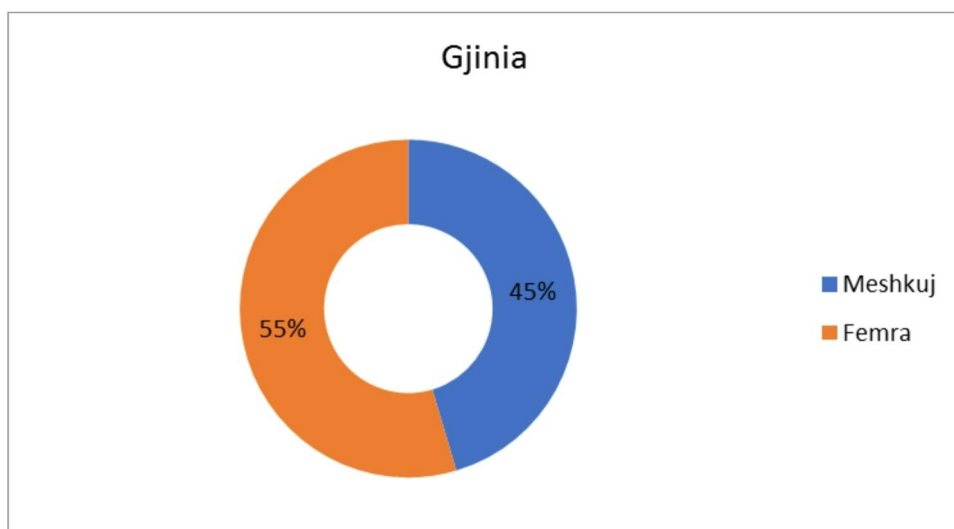
Të dhënat e grumbulluara u pastruan, filtruan dhe u transferuan në SPSS (Paketa Statistikore për Shkencat Shoqërore), e cila u përdor për analizat e mëtejshme.

Pjesa VI. Gjetjet dhe diskutimet

Të dhënat demografike të nxënësve

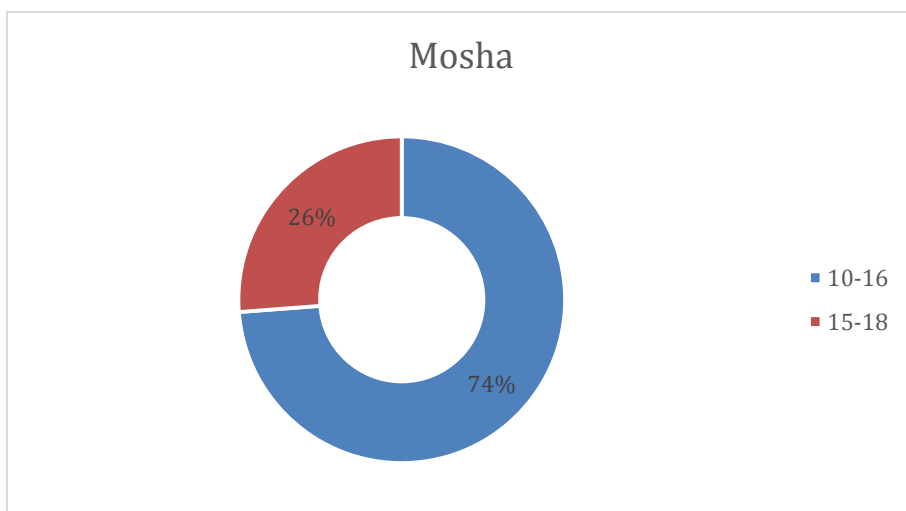
Pyetësorit iu përgjigjen rreth gjithsej 465 nxënës. Ndarja gjinore e të anketuarve ishte 55% femra (254 vajza) dhe 45% meshkuj (211 djem).

Figura 1.

Nxënësit shkonin nga dhjetë (10) deri në tetëmbëdhjetë (18) vjeç. Shumica (74%) e të anketuarve përbënin nxënës më të rinj në moshë midis dhjetë (10) dhe pesëmbëdhjetë (15) vjeç, ndërsa 26% ishin në moshën midis gjashtëmbëdhjetë (16) dhe tetëmbëdhjetë (18) vjeç.

Figura 2.

Rreth 74% e nxënësve ndjekin mësimet në shkollë të mesme të ulët (klasat 6-9) dhe pothuajse 26% e nxënësve ndjekin mësimet në shkollë të mesme të lartë (klasat 10-12).

Shumica e nxënësve (përafërsisht 83%) jetojnë në zona urbane, ndërsa 17% e nxënësve vijnë nga zonat rurale.

Figura 3.

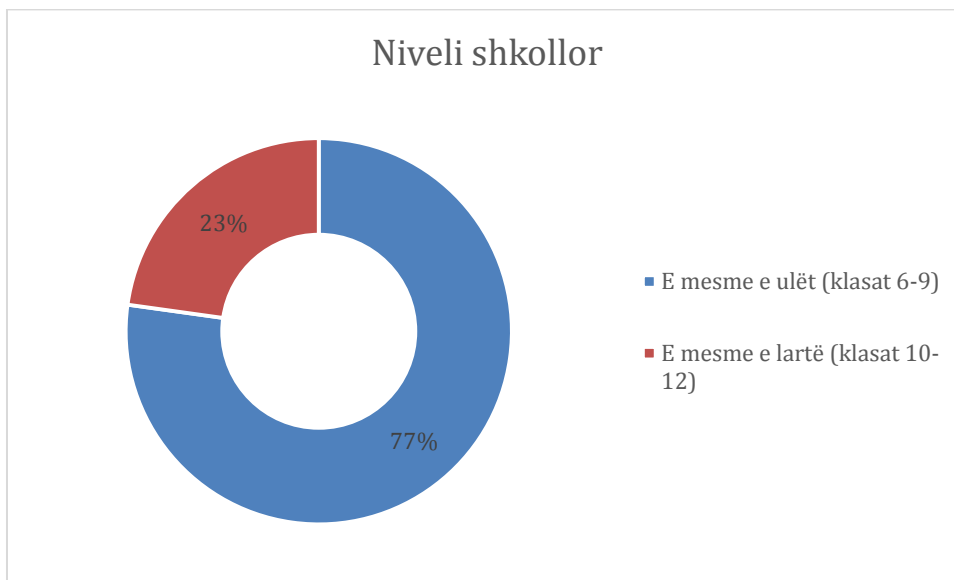
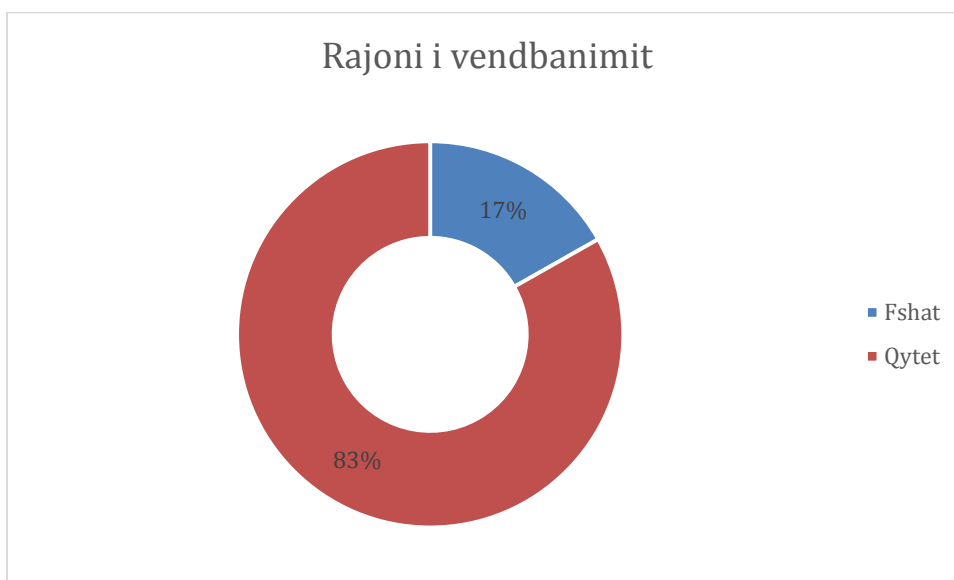
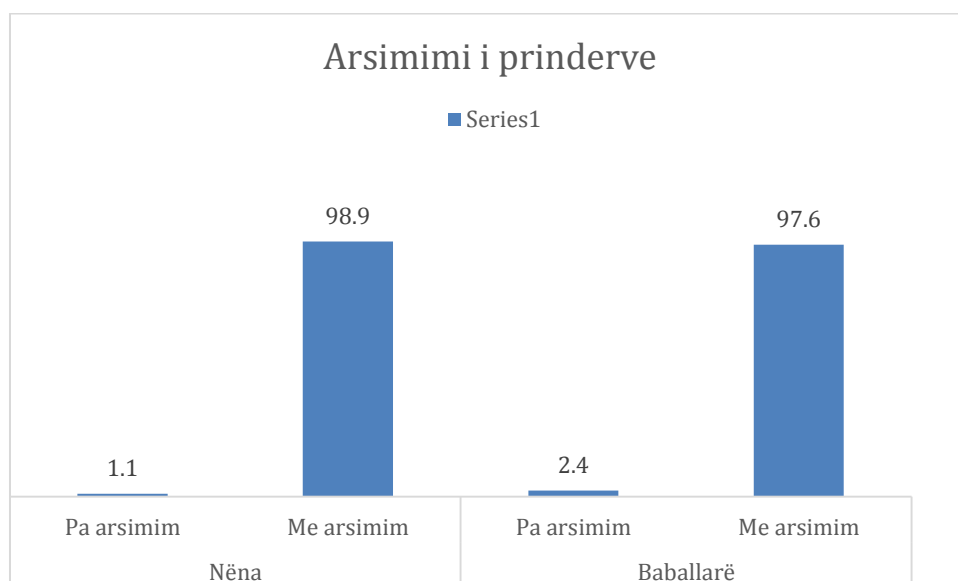

Figura 4.

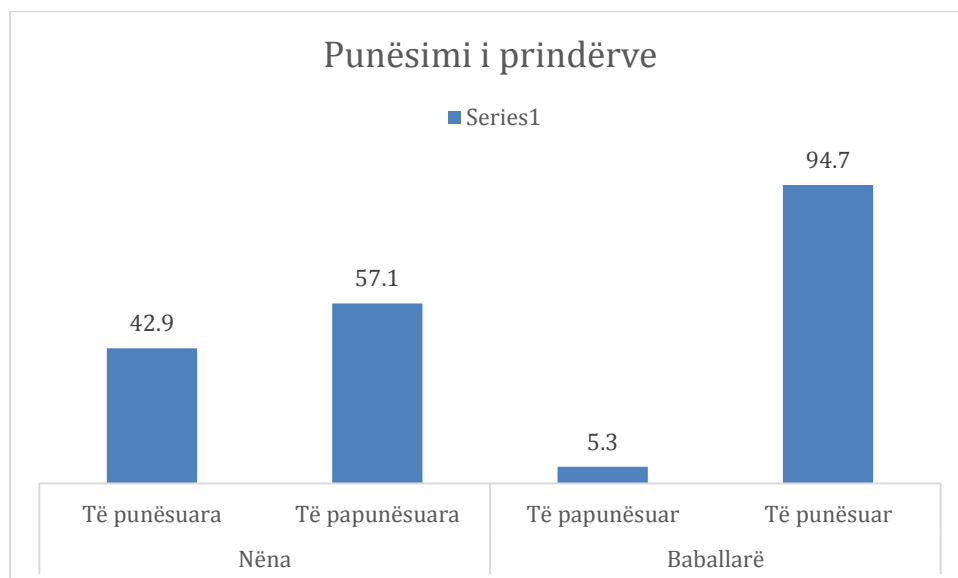
Rezultatet tregojnë se prindërit e nxënësve kanë nivele të ndryshme të arsimit. Në total, 2.4% e baballarëve dhe 1.1% e nënave nuk ishin fare të shkolluar. Më tej 25.1% e baballarëve dhe 14.4% e nënave kanë ndjekur shkollat fillore, ndërsa 72.5% e baballarëve dhe 84.5% e nënave kanë përfunduar arsimin e mesëm/e lartë.

Figura 5.

Ndërsa statusi i punësimit të prindërve të të anketuarve ndryshonte, rezultatet tregojnë se shumica e baballarëve (94.7%) ishin të punësuar, ndërsa 57.1% e nënave nuk ishin të angazhuara në punë me kohë të plotë.

Figura 6.

Gjuha kryesore e nxënësve, sipas rezultateve të kësaj ankete, është gjuha shqipe. Ndër të anketuarit, gati 91% flasin shqip në shtëpi dhe 83% përdorin gjuhën shqipe në shkollë. Anglishtja (68%) dhe gjermanishtja (44%) janë cituar nga nxënësit si dy gjuhë të dyta që pohonin t'i kuptonin dhe përdornin jashtë shkollave dhe shtëpive të tyre. Këto përgjigje

sugjerojnë se gjithnjë e më shumë të rinj të Kosovës* mund të përdorin gjuhën angleze dhe/ose gjermane për të komunikuar.

Rreth 3% theksuan se flasin dhe/ose kuptojnë gjuhën serbe, gjuhën e dytë zyrtare të Kosovës*. Në total, 3.4% e nxënësve e përdorin gjuhën serbe në shkollë, më pak se 2.4% e nxënësve përdorin gjuhën serbe në shtëpi, ndërsa 2.5% e nxënësve flasin dhe/ose kuptojnë gjuhën serbe jashtë shkollës dhe shtëpisë.

Gjatë përgjigjes së pyetjes "cilat gjuhë i flisni apo kuptoni?", nxënësit treguan se flasin gjuhë të tjera të folura në Kosovë* siç janë boshnjakishtja, turqishtja dhe gjuha rome. Boshnjakishtja u përmend nga 3.7% e të anketuarve, turqishtja nga 3,7% e të anketuarve dhe gjuha rome nga 1% e të anketuarve. Nxënësit gjithashtu thanë se flasin anglisht, gjermanisht, frëngjisht, spanjisht, italisht dhe maqedonisht.

Është gjithashtu e dukshme që 60% e të anketuarve kanë thënë se kanë shokë/shoqe që flasin gjuhë të tjera të folura nga komunitetet e tjera në Kosovë*. Ndër ata nxënës, 24.3% deklaruan se mund të kuptonin gjuhët e tyre dhe 40.6% thanë se mund të kuptonin pjesërisht.

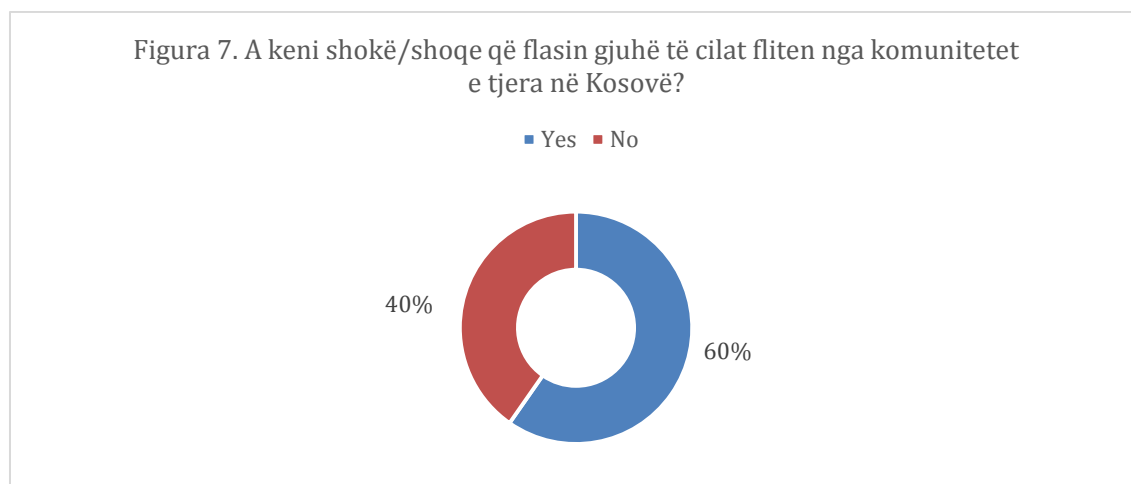
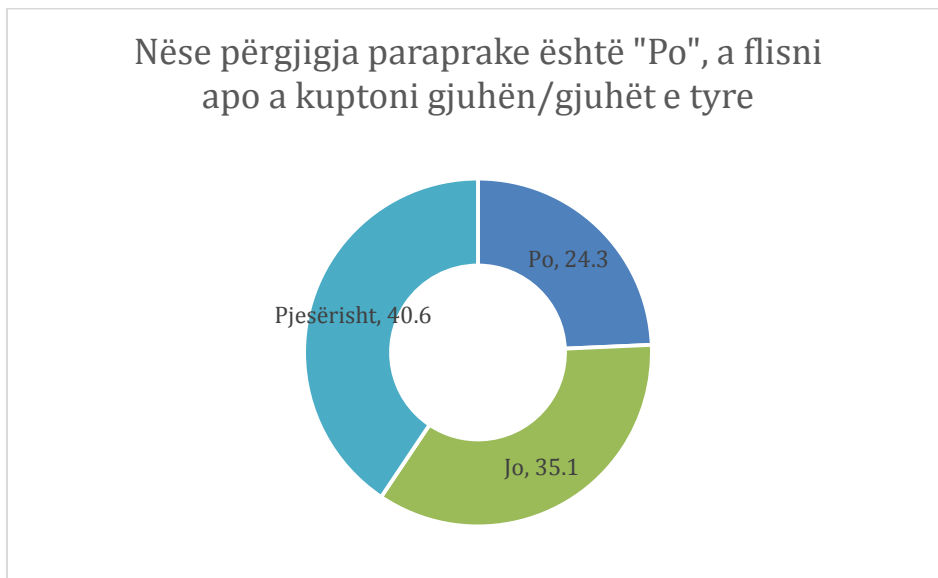

Figura 8.

Në përgjithësi, nxënësit që morën pjesë në anketë demonstuan qëndrime pozitive ndaj mësimit të gjuhëve të dyta dhe shoqërimit me bashkëmoshatarë që flasin gjuhë tjetër jo të tyre. Një shumicë dërrmuese shprehu dëshirën për të mësuar gjuhë të shumta (të dytë dhe të tretë). Për më tepër, ata pohojnë se familjet e tyre i inkurajojnë ata që t'i praktikojnë gjuhët e tjera sa më shumë që të jetë e mundur. Disa të anketuar gjithashtu deklaruan se njerëzit do t'i respektonin më shumë nëse do të dinin gjuhë të tjera.

Figura 9.

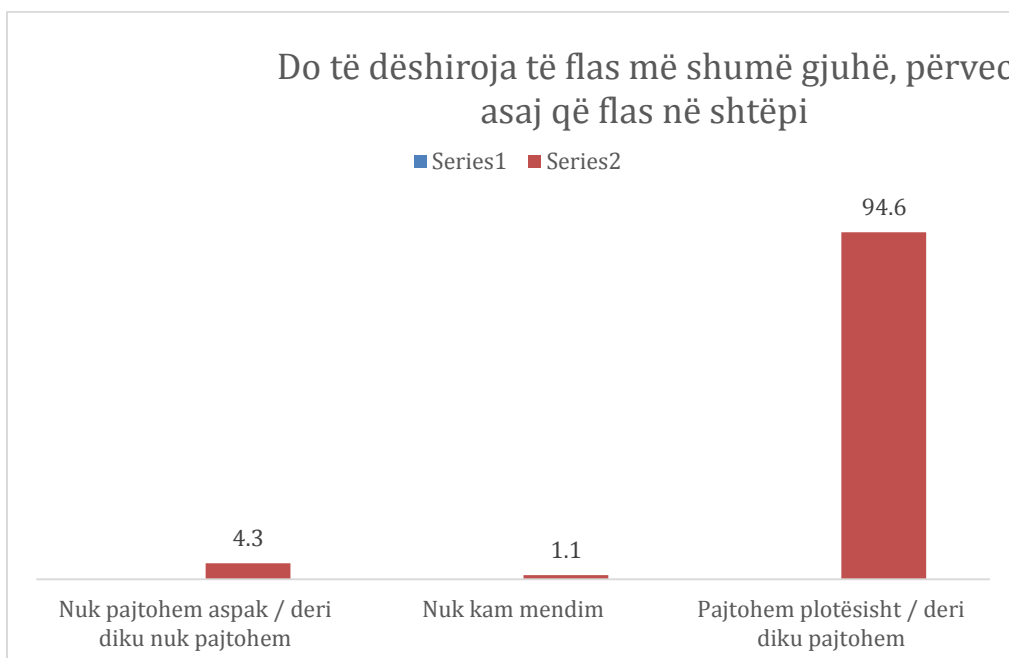
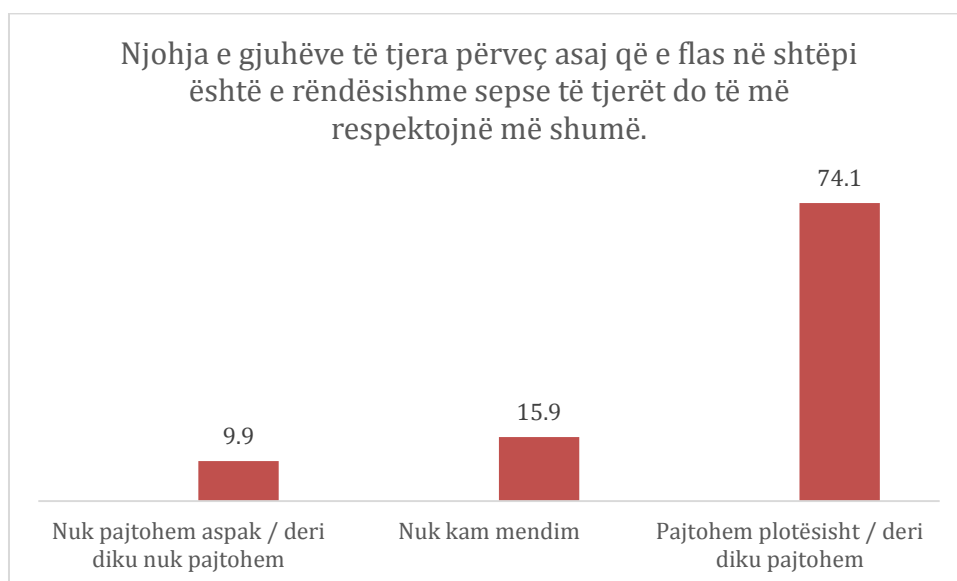

Figura 10.

Figura 11.

Përgjigjet ndaj këtyre deklarimeve (pozitive ose negative) pasqyrojnë qëndrimet ndaj gjuhëve në përgjithësi dhe jo domosdoshmërisht ndaj gjuhëve të folura nga komunitetet e ndryshme në Kosovë*.

Të dhënat demografike të mësimeve

Në total, në këtë anketë u përfshinë gjithsej dyqind e shtatëdhjetë e shtatë (277) mësime. Midis tyre, 65% ishin femra dhe 35% ishin meshkuj. Ashtu si me nxënësit, shumica (84%) e të anketuarve jetojnë në zonat urbane dhe 16% jetojnë në komunitete rurale.

Figura 12.

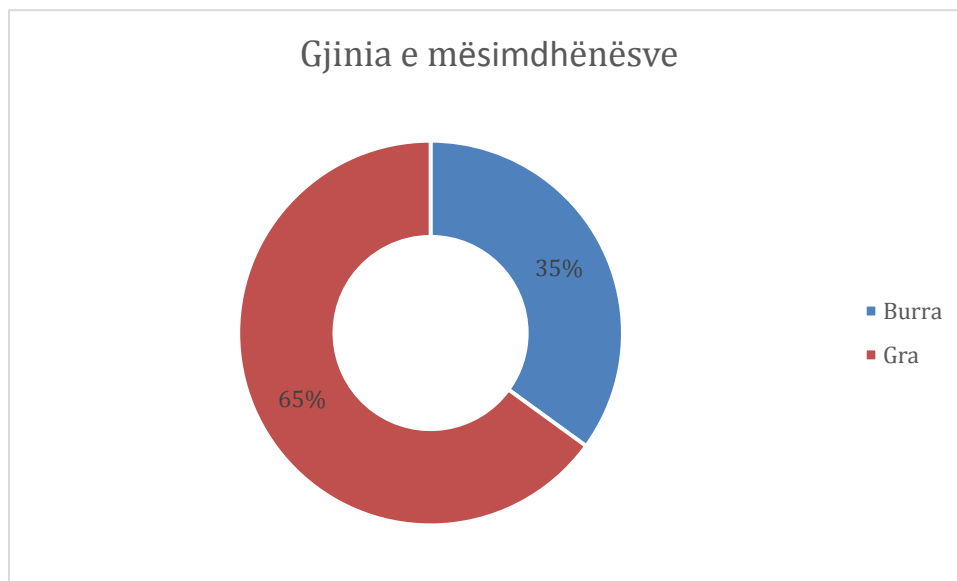
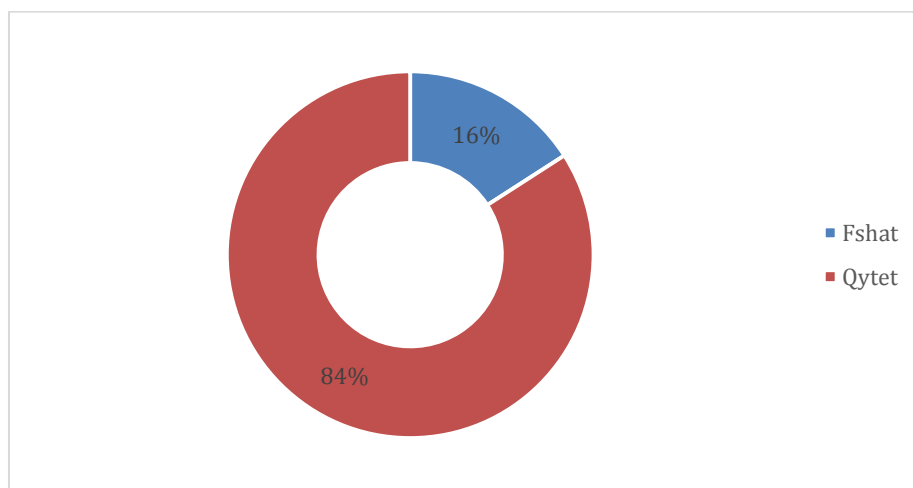

Figura 13. Zona e banimit të mësimeve

Pothuajse të gjithë mësime mbajnë titull akademik BA ose MA, por ka edhe tre (3) mësime me titull akademik doktoratë. Sa i përket moshës, 47% e mësime ishin më të rinj se 40 vjeç, ndërsa 53% e tyre ishin më të moshuar.

Figura 14.

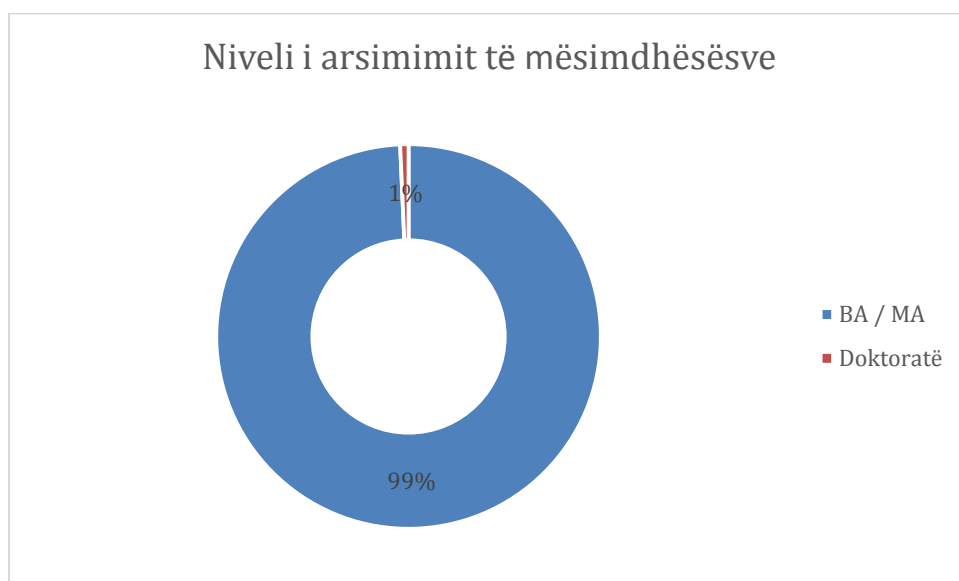
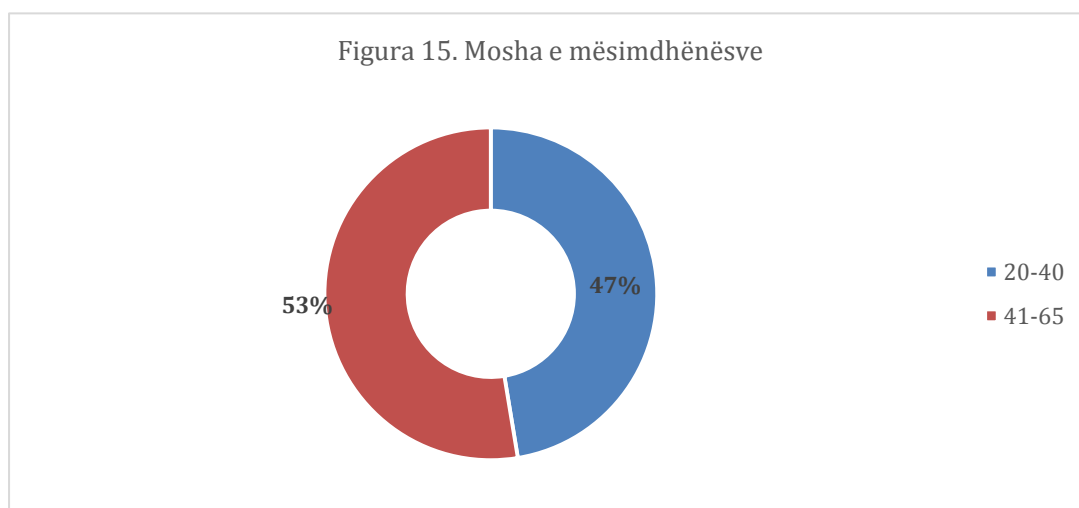
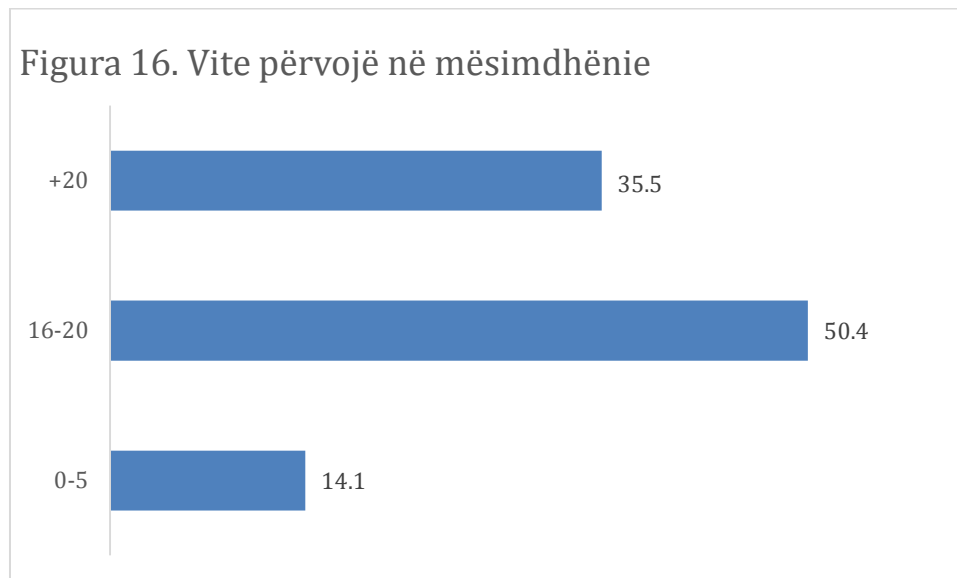

Figura 15.

Sa i përket përvojës së tyre, 35.5% kanë dhënë mësim më shumë se njëzet (20) vite, 50.4% kanë përvojë pune gjashtë (6) deri në njëzet (20) vite, dhe 14.1% kanë më pak se pesë (5) vite përvojë në mësimdhënie.

Figura 16.

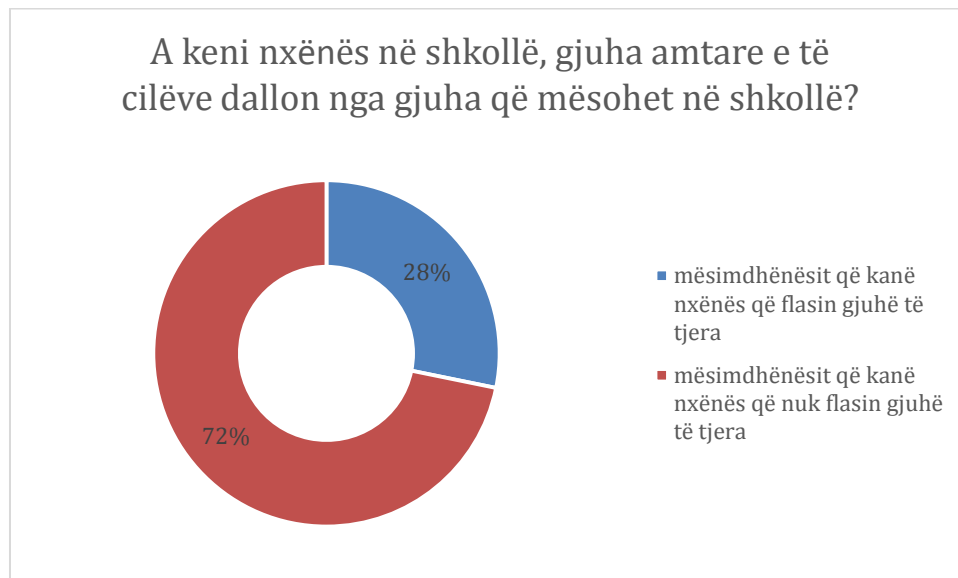
Një shumicë (86%) e mësuesve deklaruan se e njohin dhe përdorin gjuhën shqipe. Por ndryshe nga nxënësit e tyre, pothuajse 34% pohuan se edhe ata e njohin gjuhën serbe. Kjo gjetje e veçantë ndoshta nuk është befasisëse, duke qenë se gjeneratat më të vjetra duhet ta kishin mësuar atë në shkollë dhe/ose universitet.

Mësimdhënësit më shumë se nxënësit, rreth 19% e të anketuarve, gjithashtu flasin boshnjakishten. Numri i mësimdhënësve që pohuan se njohin gjuhën turke ishte i ngjashëm me numrin e nxënësve që thoshin të njëjtën gjë. Asnjë mësimdhënës i anketuar nuk e përmendi gjuhën rome. Shumica e mësimdhënësve pohuan se flasin gjuhën angleze (53%). Gjuhë të tjera, të tilla si gjermanishtja, frëngjishtja, rusishtja, kroatishtja, italishtja, sllovenishtja, maqedonishtja ose spanjishtja përmendeshin nga një numër më i vogël i të anketuarve.

Kur krahasojmë përgjigjet e dhëna nga mësimdhënësit dhe nxënësit, vërehet se numri i të anketuarve që deklarojnë se e njohin gjuhën serbe dhe të minoriteteve në Kosovë* (përveç turqishtes) është më i ulët në mesin e nxënësve. Nga ana tjetër, një numër më i madh i nxënësve pohojnë se flasin gjuhë "ndërkombëtare" siç janë anglishtja dhe/ose gjermanishtja.

Një total prej 28% e mësimdhënësve u përgjigjën se kanë nxënës në klasat e tyre gjuha amtare e të cilëve është e ndryshme nga gjuha mbizotëruese në shkollën e tyre.

Figura 17.

Mësimdhënësit u pyetën edhe për ndikimin e aktiviteteve shkollore mbi nxënësit e tyre në klasën që përfshin gjuhë të ndryshme . Një shumicë e madhe e mësimdhënëseve ranë dakord që aktivitetet e tilla do t'i ndihmonin nxënësit në zhvillimin e besimit kur të hasin gjuhë të panjohura. Numri i njëjtë i mësimdhënëseve u pajtua se aktivitetet e tilla do t'u ndihmonin atyre për të kultivuar lidhje ndërkurrikulare. Nga ana tjetër, mësimdhënësit u ndanë në lidhje me faktin nëse aktivitetet shkollore shumëgjuhëshe do të ndikonin akoma në mësimdhënien e tyre, me 10% që nuk pranojnë të shprehin mendimin.

Figura 18.

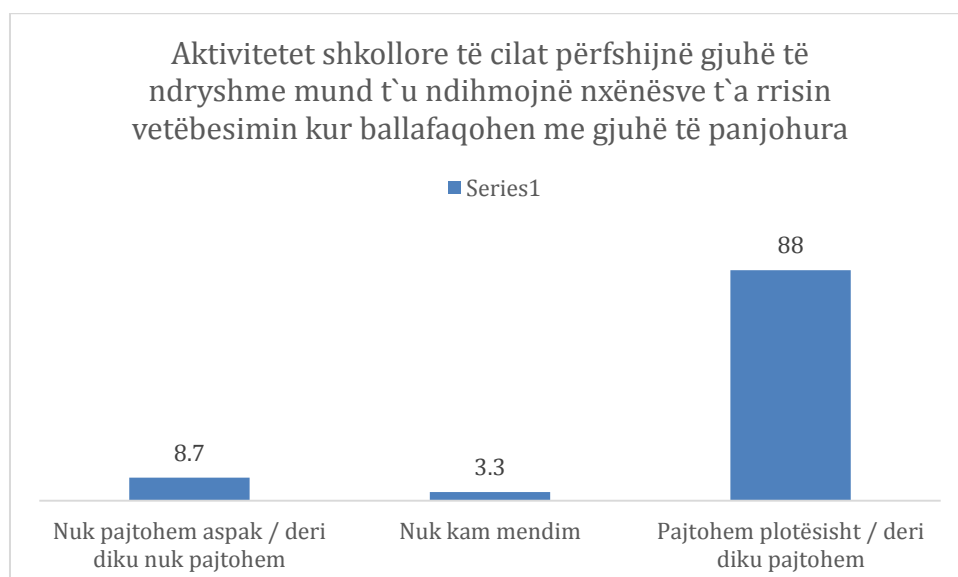

Figura 19.

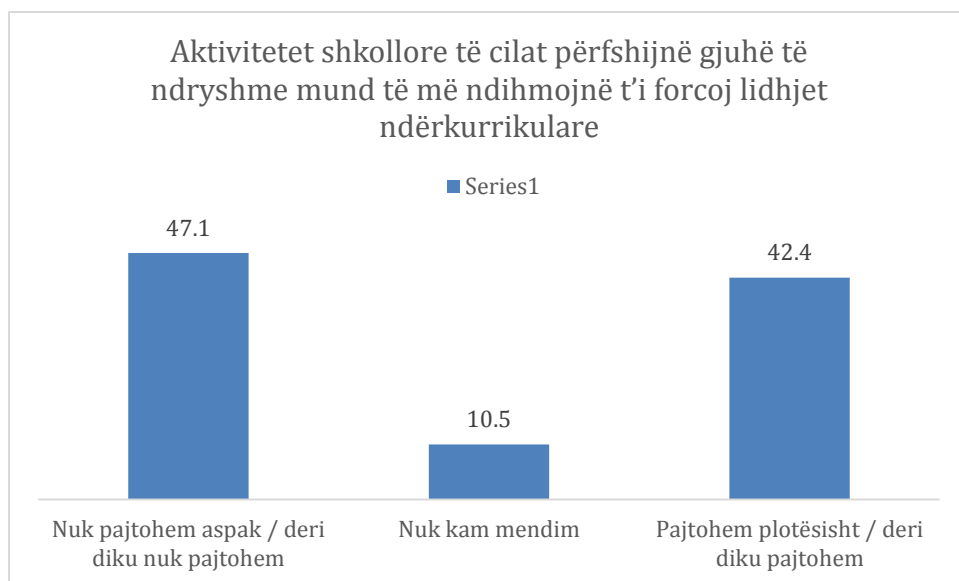
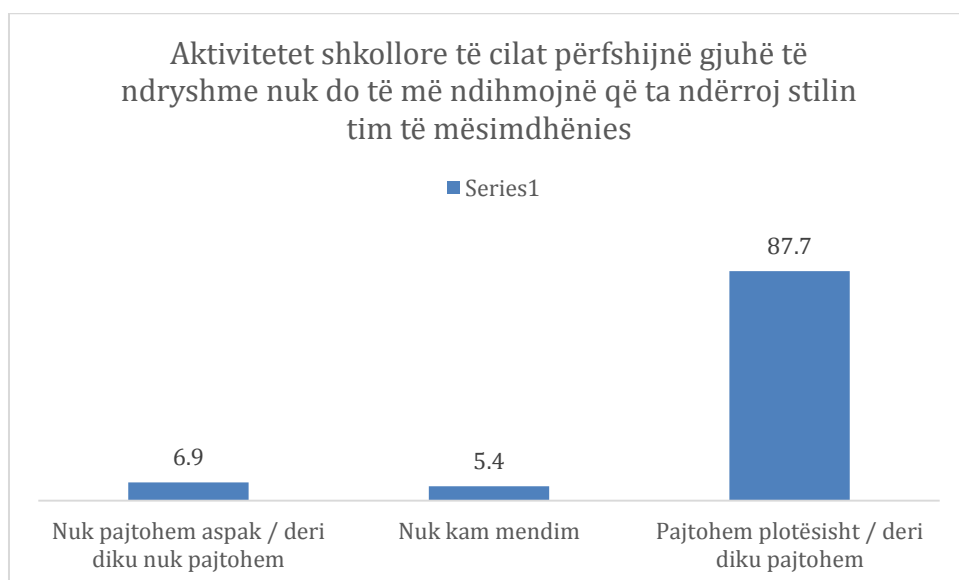

Figura 20

Perceptimet dhe qëndrimet e nxënësve

Diagrami më poshtë tregon përqindjen e nxënësve në pajtim me deklaratimet pozitive në pjesën B të pyetësorit dhe përqindjen në mospajtim në deklaratimet negative lidhur me qëndrimet e nxënësve ndaj gjuhëve dhe folësve të tyre.

Figura 21.

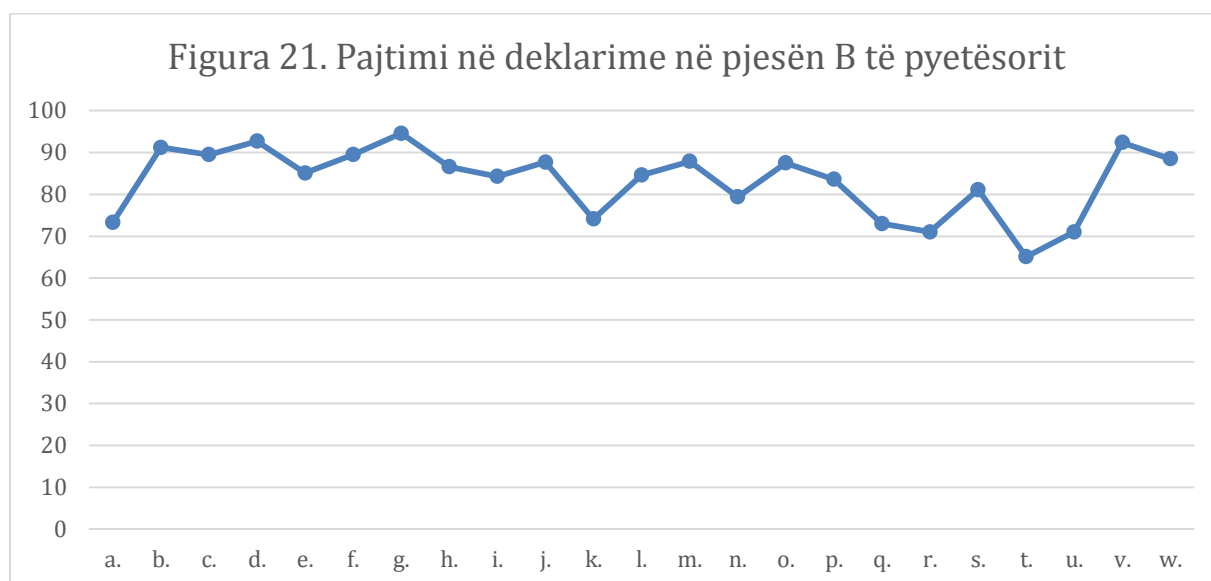

Tabela 2. Pajtimi % i nxënësve në deklarimet pozitive të pjesës B të pyetësorit

b.	Do të doja të njihja më shumë njerëz që flasin gjuhë të ndryshme përveç asaj që e flas në shtëpi.	91.2
c.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi ma nxisin kureshtjen dhe interesimin për mësim të gjuhëve.	89.5
e.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme përveç asaj që e flas në shtëpi mund t'i ndihmojë çdo nxënësi që ta rrisë vetëbesimin.	85.1
g.	Do të dëshiroja të flisja gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.	94.6
i.	Familja më inkurajon të praktikoj gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi sa më shumë që të jetë e mundur.	84.3
k.	Aktivitetet shkollore që përfshijnë gjuhë të ndryshme përveç asaj që e flas në shtëpi mund të demonstrojnë se të gjitha gjuhët janë të barabarta duke i ruajtur dallimet e tyre.	74.1
l.	Shumica e njerëzve që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi janë shumë miqësorë saqë jam me fat që i kam shokë/shoqe.	84.6
m.	Do të doja t'i kuptoja tekstet e këngëve që këndohen në gjuhë të tjera në Kosovë*, të ndryshme nga gjuha që e flas në shtëpi.	87.9
p.	Familja më flet për rëndësinë e gjuhëve të tjera që fliten në Kosovë* që janë të ndryshme nga gjuha ime.	83.6
r.	Po të mos kisha kontakt me njerëz që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi do të ishte humbje e madhe.	71
u.	Njohja e gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi është e rëndësishme sepse të tjerët do të më respektojnë më shumë.	71
v.	Familja ime më thotë se duhet të ndaj kohë për mësim të gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.	92.4

Tabela 3. Mospajtimi % i nxënësve në deklarimet negative të pjesës B të pyetësorit

a.-	Sa më shumë që njoh njerëzit që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi, aq më pak më pëlqejnë.	73.3
d.-	Familja ime mendon se nuk është e rëndësishme që unë të mësoj gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.	92.7

f.	Njohja e gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi nuk është e rëndësishme sepse nuk do të më ndihmojë ta gjej një punë të mirë.	89.5
h.	Nuk më pëlqen të takohem me njerëz që flasin gjuhë tjetër përveç asaj që e flas në shtëpi.	86.6
j.	Familja ime mendon se nuk duhet të ndaj kohë për mësim të gjuhëve përveç asaj që e flas në shtëpi.	87.7
n.	Nuk më pëlqen të shikoj programe televizive në gjuhë tjetër përveç asaj që e flas në shtëpi.	79.4
o.	Njohja e gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi nuk është e rëndësishme sepse nuk do të më bëjë më të shkolluar.	87.5
q.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme nuk mund të më ndihmojnë që ta rris vetëbesimin kur ballafaqohem me gjuhë të panjohura.	73
s.	Njerëzit që flasin gjuhë tjetër përveç asaj që e flas në shtëpi nuk janë shumë të shoqërueshëm dhe të sjellshëm.	81.1
t.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund të mos u ndihmojnë nxënësve të ndjehen më mirë në grup.	65.1
w.	Vërtet do të doja të mësoja gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.	88.5

Mund të vërehet se, në përgjithësi, nxënësit prireshin të pajtoheshin me dymbëdhjetë (12) deklaratimet pozitive dhe prireshin të mos pajtoheshin me njëmbëdhjetë (11) deklaratimet negative. Një analizë e mospërputhjes midis grupeve të ndryshme të nxënësve në aspektin e qëndrimeve të tyre ndaj gjuhëve u zhvillua në mënyrë që të adresohen dhe shpjegohen ndryshimet në përgjigjet e tyre ndaj pyetjeve.

U konstatua se ka dallime të dukshme në përgjigjet që vareshin nga faktorë të tillë si gjinia, mosha, vendndodhja gjeografike, viti shkollor, profesioni dhe niveli arsimor i prindërve të të anketuarve dhe nëse pohonin ose jo se kishin shokë/shoqe nga komunitetet e tjera në Kosovë*.

Ka pasur gjithashtu një përpjekje për të identifikuar çdo dallim potencial midis qëndrimeve të shprehura nga të anketuarit meshkuj dhe femra në gjuhë të ndryshme dhe në folësit e tyre. Në përgjithësi, vajzat treguan një tendencë për të shprehur qëndrime më pozitive ndaj gjuhëve sesa bashkëmoshatarët e tyre meshkuj. Për shembull, vajzat shpesh pohonin një nivel më të lartë interesimi se djemtë në programimin televiziv në gjuhë të tjera përveç asaj që flitnin në shtëpi. Ata po ashtu u pajtuan sa i përket numrit më të madh në deklarin "njohja e gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi është e rëndësishme sepse të tjerët do të më respektojnë më shumë" dhe nuk u pajtuan në numër më të madh me deklarin "nuk më pëlqen të shikoj programe televizive në gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi." Përgjigjet mesatare pozitive dhe negative në mesin e djemve në të dy deklaratimet ndryshojnë shumë nga ato në mesin e të anketuarve femra.

Po ashtu duket se ka dallime midis nxënësve **më të moshuar dhe më të rinj** kur është fjala për nivelin e pranimit të aktiviteteve shkollore që përfshijnë gjuhë të tjera/të huaja: Nxënësit më të rinj u përgjigjen më pozitivisht sesa ata më të moshuar në deklaratimet si "aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi mund t'i ndihmojë çdo nxënësi që ta rrisë vetëbesimin."

Analiza e të dhënave gjithashtu vuri në dukje ndryshimet në qëndrimet midis nxënësve të shkollave **të mesme të ulëta** dhe nxënësve në **shkollat e mesme të larta**. Nxënësit në shkollat e mesme të ulëta prireshin të kenë qëndrime më pozitive ndaj gjuhëve dhe folësve të tyre sesa nxënësit e nivelit të mesëm të lartë. Për shembull, nxënësit në shkollat e mesme të ulëta kanë tendencë të pajtohen më shumë me deklaratimet si *“aktivitetet shkollore që përfshijnë gjuhë të ndryshme përveç asaj që e flas në shtëpi mund të demonstrojnë se të gjitha gjuhët janë të barabarta duke qenë krejtësisht të ndryshme”* sesa bashkëmoshatarët e tyre në shkollat e mesme të larta.

Kishte disa dallime të rëndësishme midis përgjigjeve të marra nga nxënësit që jetojnë në **zonat rurale** dhe nxënësit që jetojnë në **zonat urbane**. Në përgjithësi, katërqind e gjashtëdhjetë (460) nxënës në këtë mostër që jetojnë në të zonat urbane dhe rurale shprehën qëndrime pozitive ndaj gjuhëve dhe ndaj folësve të këtyre gjuhëve. Megjithatë, nxënësit nga zonat urbane demonstruan nivele më të larta të mospajtitimit me deklaratimet negative lidhur me qëndrimet ndaj gjuhëve dhe folësve të tyre sesa nxënësit nga zonat rurale. Për shembull, nxënësit nga zonat urbane kanë tendencë që të mos pajtohen në numër të madh sesa bashkëmoshatarët e tyre më ruralë me deklaratimet e mëposhtme: *“Njerëzit që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi nuk janë shumë të shoqërueshëm dhe të sjellshëm”*, dhe *“vërtet do të doja të mësoja gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi”*. Është e dukshme që nxënësit në zona urbane reagojnë më pozitivisht ndaj gjuhëve të tjera dhe ndaj folësve të atyre gjuhëve sesa nxënësit nga zonat rurale. Megjithëse të dy grupet e nxënësve kanë shprehur gatishmërinë dhe motivimin për të mësuar gjuhë të tjera, dhe të dy kanë qëndrime pozitive ndaj folësve të gjuhëve të tjera, ka një ndryshim të dukshëm statistikor midis dy grupeve kur bëhet fjalë për përgjigjet e tyre në këto pyetje/deklaratime.

Kur bëhet një krahasim ndërmjet profesionit të prindërve dhe qëndrimeve të nxënësve ndaj shumëgjuhësisë, shfaqet një korrelacion midis statusit shoqëror dhe qëndrimeve ndaj gjuhëve të ndryshme dhe folësve të tyre. Analiza tregon se nxënësit, prindërit e të cilëve kanë një status social më të ulët treguan qëndrime më të favorshme ndaj gjuhëve të tjera dhe folësve të tyre sesa nxënësit, prindërit e të cilëve kishin punë më të mira ose ishin të punësuar në një kapacitet ose në tjetrin. Ata që deklaruan se nënat e tyre ishin amvise treguan një tendencë të lartë të mospajtitimit me deklaratimet negative lidhur me qëndrimet ndaj folësve të gjuhëve të tjera përveç asaj që e flasin në shtëpi. Shumica dërmuese, për shembull, nuk pajtohet me deklaratimet e tilla si: *“Sa më shumë që njoh njerëzit që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi, aq më pak më pëlqejnë.”* Kur bëhet fjalë për qëndrimin(et) e tyre ndaj mësimi dhe përvetësimit të gjuhëve, të anketuarit me nënat amvise kanë treguar nivele më të larta të mospajtitimit me deklaratimet negative lidhur me inkurajimin e familjes së tyre për mësimin e gjuhëve, siç është *“Familja ime mendon se nuk duhet të ndaj kohë për mësim të gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.”* Nxënësit, prindërit e të cilëve ishin të papunë ose të punësuar në një profesion që kërkonte trajnime profesionale, nuk u pajtuan me deklaratimet e tilla si: *“Njohja e gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi nuk është e rëndësishme sepse nuk do të më bëjë më të shkolluar”*. Me të dy grupet e nxënësve mund të vërehen dallime domethënëse ndërmjet atyre me historik më të ulët shoqëror, të cilët treguan nivel më të lartë të motivimit për mësimin e gjuhëve dhe kishin qëndrime më pozitive ndaj folësve të gjuhëve të tjera dhe nxënësve me historik më të lartë socio-kulturor.

Ne gjithashtu i krahasuam qëndrimet e nxënësve ndaj gjuhëve me nivelin e arsimit të prindërve të tyre. Nxënësit, nënat e të cilëve kanë mungesë arsimimi, ose që e kanë përfunduar vetëm arsimin fillor, kanë treguar qëndrime më pozitive ndaj gjuhëve të tjera sesa nxënësit, nënat e të cilëve kanë përfunduar arsimin e lartë. Ata prireshin të mos pajtoheshin me deklaratimet e tilla si: *“Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund të mos u ndihmojnë nxënësve të ndjehen më mirë në grup”* ose *“njerëzit që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi nuk janë shumë të shoqërueshëm dhe të sjellshëm.”* Ne identifikuam tendenca të ngjashme kur e krahasuam ndikimin e historikut **arsimor të baballarëve** të të anketuarve mbi qëndrimet ndaj gjuhëve të tjera. Po ashtu, nxënësit, baballarët e të cilëve kishin arsimim më të ulët, treguan qëndrime më pozitive ndaj gjuhëve të tjera dhe folësve të tyre sesa nxënësit, baballarët e të cilëve kishin nivel më të lartë arsimimi. Kjo do të thotë se nxënësit të cilët pohuan se baballarët e tyre e kishin përfunduar arsimin e lartë demonstironin qëndrime pozitive ndaj gjuhëve, si dhe inkurajimin personal të familjes së tyre për të mësuar gjuhë të tjera. Shumica dërrmuese prireshin të pajtoheshin me deklaratimet e tilla si: *“Familja ime më thotë se duhet të ndaj kohë për mësim të gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi”*. Në përgjithësi, të dy grupet e nxënësve shfaqën qëndrime pozitive në lidhje me gjuhët dhe folësit e tyre dhe pohuan se familjet e tyre i inkurajojnë t’i mësojnë ato gjuhë.

Së fundi, ata që pohuan se kishin **shokë/shoqe që flasin gjuhë të tjera** (të komuniteteve të ndryshme) shfaqën nivel të rritur të kureshtjes ndaj gjuhëve dhe kulturave të tjera. Prandaj, motivimi i tyre për mësimin e gjuhëve është më i lartë dhe qëndrimet e tyre kanë tendencë të jenë më pozitive se të bashkëmoshatarëve të tyre, të cilët pohuan se nuk kanë shokë/shoqe që flasin gjuhë të tjera. Si shembull, niveli i tyre i pajtimit me deklaratimet si *“shumica e njerëzve që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi janë shumë miqësorë saqë jam me fat që i kam shokë/shoqe”* është dukshëm më i lartë. Është paraqitur këtu dhe mund të vërejmë një lidhje të drejtpërdrejtë ndërmjet të pasurit shokë/shoqe nga komunitetet e tjera dhe gatishmërisë për të përqafuar 'tjetërsinë'.

Perceptimet dhe qëndrimet e mësimdhënësve

Ndryshimet në qëndrimet e mësimdhënësve duken të jenë, në pjesën më të madhe, të lidhura me gjininë, moshën, vendndodhjen gjeografike dhe vitet përvojë në mësimdhënie.

Ne ishim në gjendje të vërejmë dallime të qarta mes mësimdhënësve meshkuj dhe femra në lidhje me qëndrimet dhe motivimin e tyre për t’i prezantuar aktivitetet shkollore duke përdorur gjuhë të ndryshme. Qëndrimet e shprehura nga mësimdhënësit femra për futjen e aktiviteteve shumëgjuhësore në shkollë janë më pozitive sesa ato të mësimdhënësve meshkuj. Mësimdhënësit femra pajtohen me deklarime pozitive si *“aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund t’u ndihmojnë nxënësve ta rrisin vetëbesimin kur ballafaqohen me gjuhë të panjohura”* në numër më të madh se kolegët e tyre meshkuj. Mësimdhënësit femra po ashtu nuk pajtohen më shumë se kolegët e tyre meshkuj me deklarime negative si *“aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund të mos*

e zhvillojnë aftësinë e nxënësve për t'i njohur elementet në të shkruar dhe në të folur të gjuhëve të panjohura." Mësimdhënësit femra priren gjithashtu të jenë më të hapura për futjen e shumëgjuhësisë në shkollë sesa mësimdhënësit meshkuj.

Mësimdhënësit më të moshuar prireshin të përqendroheshin më shumë në ndikimin pozitiv të aktiviteteve shumëgjuhësore në zhvillimin e kompetencave gjuhësore të nxënësve të tyre (*"Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme kanë ndikim pozitiv në mësimin dhe përdorimin e çdo gjuhe"*), ndërsa mësimdhënësit më të rinj e panë potencialin e aktiviteteve të tilla për të promovuar qëndrime pozitive ndaj folësve të atyre gjuhëve. Mësimdhënësit më të rinj u pajtuan në numër më të madh sesa kolegët e tyre më të moshuar me deklarin e mëposhtëm: *"Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund të promovojnë qasje pozitive ndaj folësve të gjuhëve të tjera"*. Dallimet ndërmjet mësimdhënësve më të moshuar dhe më të rinj që kanë të bëjnë me qëndrimet e tyre për përfshirjen e gjuhëve të ndryshme në klasë janë të papërfillshme. Të gjithë ata shfaqin qëndrime pozitive ndaj shumëgjuhësisë.

Një analizë e mospërputhjes në të dhënat e grumbulluara nga mësimdhënësit tregoi dallime të dukshme midis disa grupeve brenda mostrës në kuptimin e përgjigjeve të dhëna në pjesën B të pyetësorit lidhur me qëndrimet për futjen e gjuhëve të ndryshme në aktivitetet shkollore.

Ne donim ta dallonim ndikimin që **përvojat e mësimdhënësve** mund të kenë në qëndrimet e tyre ndaj shumëgjuhësisë. Mësimdhënësit **me më pak përvojë** tregojnë qëndrime më pozitive ndaj përdorimit të aktiviteteve që përfshijnë gjuhë të ndryshme që mund t'u ndihmojnë atyre për të kultivuar lidhje ndërkurrikulare sesa mësimdhënësit **me më shumë përvojë**. Mësuesit me më pak përvojë (me 1-5 vjet përvojë) tregojnë një pajtim më të lartë me deklarin *"Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund të më ndihmojnë t'i forcoj lidhjet ndërkurrikulare"* sesa kolegët e tyre më me përvojë. Kjo do të thotë se këto ndryshime në përgjigje nuk ishin veçanërisht të rëndësishme. Përderisa disa dallime mund të gjenden sa i përket fokusit individual pedagogjik, shumica dërrmuese e mësimdhënësve thonë se do të bien dakord për përdorimin e një gjuhe të ndryshme në klasë. Meqë përvoja e mësimdhënies dhe mosha (më e avancuar) kanë tendencë të përkojnë, ka ngjashmëri mes përgjigjeve të marra nga mësimdhënësit më të rinj dhe më të moshuar.

Mësimdhënësit që jetojnë në **zona urbane** treguan qëndrime më pozitive ndaj përdorimit të aktiviteteve shumëgjuhësore në klasë sesa mësimdhënësit që jetonin në **zona rurale**. Këto rezultate përkojnë me rezultatet e fituara në analizën e nxënësve që jetojnë në zona rurale dhe urbane në lidhje me qëndrimet ndaj gjuhëve dhe folësve të gjuhëve të tjera. Mësimdhënësit që jetojnë në zona urbane nuk u pajtuan me deklarinet negative si: *"Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme të folura në komunitete të ndryshme në Kosovë* nuk mund t'u ndihmojnë nxënësve që vijnë nga komunitete të ndryshme që të fitojnë vetëbesim."* Ky është tregues i faktit që mësimdhënësit në zona urbane kanë qëndrim më pozitiv ndaj futjes së aktiviteteve shkollore duke përdorur gjuhë të ndryshme sesa mësimdhënësit në zona rurale. Shpesh, qëndrimet e mësimdhënësve kanë ndikim në qëndrimet e nxënësve, dhe kjo mund të shpjegojë rezultatet e arritura në këtë

rast. Duke marrë parasysh ndikimin e mundshëm që mësimdhënësit mund të kenë në mendimet e nxënësve të tyre, është shumë e mundur që të ketë një lidhje të fortë midis përgjigjeve të nxënësve dhe qëndrimeve të mësimdhënësve të tyre.

Përfundimisht, mësimdhënësit që kanë nxënës në klasën e tyre që flasin gjuhë të ndryshme nga ato dominuese në shkollën e tyre në masë të madhe nuk pajtohen me deklarin: *“Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mbase mund të mos lejojnë integrimin e nxënësve nga pakicat etnike në grup.”* Ato duket se përkojnë me mendimet e shprehura nga nxënësit të cilët pohojnë se kanë shokë/shoqe që flasin gjuhë tjetër jo të tyre. Nxënësit dhe mësimdhënësit demonstrojnë qëndrime pozitive ndaj gjuhëve dhe folësve të tyre. Bazuar në këto gjetje, duket se marrëdhëniet personale me folësit e gjuhëve të tjera kultivojnë zhvillimin e qëndrimeve pozitive ndaj gjuhëve të tjera dhe folësve të tyre.

Pjesa VII. Konkluzione

Rezultatet e fituara në këtë studim themelor ofrojnë një pasqyrë të qëndrimeve të nxënësve dhe mësimeve ndaj gjuhëve të tjera dhe folësve të tyre në shkollat pilot pjesëmarrëse në projekt.

Në përgjithësi, rezultatet e këtij studimi themelor tregojnë se nuk ka shumë dallime thelbësore në qëndrimet lidhur me shumëgjuhësinë ndërmjet nxënësve dhe mësimeve: të dy palët priren të kenë mendime pozitive ndaj gjuhëve të tjera dhe folësve të tyre. Megjithatë, ekzistonin disa dallime të dukshme ndërmjet nëngrupeve të ndryshme në aspektin e shkallës së motivimit/gatishmërisë për përdorimin dhe/ose futjen e përdorimit të gjuhëve të ndryshme në shkollë. Dallimi më i dukshëm ka të bëjë me gjininë; vajzat dhe mësimeve femra kanë treguar qëndrime më pozitive ndaj gjuhëve të tjera dhe folësve të tyre sesa djemtë dhe mësimeve meshkuj. Kjo është një dinamikë që pasqyrohet në shumë studime të mëparshme të kryera për përvetësimin e gjuhëve. Femrat priren të jenë më të motivuara kur është fjala për mësimin e gjuhëve sesa meshkujt dhe të paraqesin qëndrime më pozitive ndaj gjuhëve të tjera, në përgjithësi ndaj folësve të këtyre gjuhëve.

Megjithëse ekzistonin disa dallime të dukshme midis më të rinjve dhe më të moshuarve kur flasim për pikëpamjet e tyre mbi gjuhët, nuk duket se ka ndonjë hendek në mes mësimeve të grupmoshave të ndryshme. Sa i përket moshës, nxënësit më të rinj u dukën më të motivuar se më të moshuarit për të mësuar gjuhë të tjera. Kjo ndoshta mund të shpjegohet me rritjen e aftësive të komunikimit, artikullimit më të mirë dhe tolerancës më të theksuar ndaj kulturave të tjera nga ana e nxënësve më të rinj.

Nuk kishte ndryshime të dukshme në qëndrimin ndaj gjuhëve të tjera dhe folësve të tyre në mesin e nxënësve që jetojnë në zona rurale ose urbane. Por, mund të vërehet se mësimeve që jetojnë në zona urbane ishin më të hapur për të futur gjuhë të ndryshme në klasë sesa mësimeve që jetojnë në zona rurale. Megjithatë, si nxënësit ashtu edhe mësimeve u frymëzuan për mësimin e gjuhëve dhe treguan nivel të caktuar të respektimit të gjuhëve të tjera dhe folësve të tyre. Për t'i kuptuar më mirë pabarazitë e gjetura midis zonave rurale dhe urbane, një korrelacion midis historikut socio-kulturor të nxënësve dhe metodave pedagogjike të shkollave duhet të shqyrtohet, pasi që është diçka që ndoshta mund të shpjegojë këto mospërputhje në mendime.

Duhet të theksohet se nxënësit prireshin t'i përshkruanin qëndrimet e familjeve të tyre ndaj gjuhës në terma pozitivë. Kjo do të thotë se ekzistojnë mospërputhje midis shtresave të ndryshme shoqërore të nxënësve.

Shumë studime kanë treguar se ekziston një lidhje mes nivelit të entuziazmit të nxënësve dhe mësimeve kur bëhet fjalë për mësimin e gjuhëve. Duhet të mbikëqyren dhe analizohen strategjitë motivuese në udhëzimet e gjuhëve për ta rritur motivin e nxënësve në mësimin e gjuhëve. Siç dëshmon hulumtimi, mësimeve luajnë rol vendimtar në ndihmën për të zhvilluar qëndrime pozitive dhe motivim për mësimin e gjuhëve në mesin e

nxënësve të tyre. Ky studim pasqyron një paralele të drejtpërdrejtë mes nivelit të dëshirës dhe motivimit të shprehur nga mësimdhënësit (ndaj gjuhëve) dhe vullnetit të nxënësve të tyre për të shprehur hapjen ndaj mësimin të gjuhëve dhe bashkëveprimit me anëtarët e komuniteteve të ndryshme. Kjo do të thotë se ekziston edhe një lidhje e dukshme ndërmjet vendndodhjes gjeografike (domethënë urbane kundrejt rurale), masën në të cilën një nxënës i caktuar ka vendosur marrëdhënie me folësit e gjuhëve të tjera dhe qëndrimet e tyre ndaj gjuhëve të tjera dhe folësve të tyre. Në fund të fundit, mësimdhënësit, sikurse nxënësit e tyre, ndikohen nga mjediset e tyre shoqërore, politike dhe kulturore, por megjithatë luajnë rol vendimtar në formësimin e qëndrimeve të nxënësve të tyre.

Pjesa VIII. Rekomandimet

Ky studim themelor mbi nxënësit dhe mësime dhënësit përshkruan dhe ilustron qëndrimet ndaj gjuhëve dhe folësve të tyre. Duhet theksuar se këto qëndrime ndaj gjuhës (duke përfshirë statusin dhe prestigjin e saj) dhe folësit e saj ndikojnë shumë në procesin e mësime nxënies së gjuhëve si dhe në rezultatet e mësime nxënies. Kjo është arsyeja pse këto lloje qëndrimesh duhet të merren në konsideratë kur zhvillohen kurrikula për mësime e gjuhëve.

Është e qartë se mendësia familjare ndaj gjuhëve luan rol të rëndësishëm për motivimin e një individi për të mësuar. Sa më i madh qëndrimi pozitiv i prindërve ndaj gjuhëve, aq më i madh është qëndrimi pozitiv që fëmijët e tyre tregojnë ndaj mësimit të gjuhëve të tjera. Prandaj, prindërit duhet të konsiderohen si partnerë strategjikë të shkollave në promovimin e mësimit të gjuhëve dhe edukimin për demokraci. Shkollat mund të rrisin efektivitetin e kurrikulës së tyre për gjuhët duke përfshirë prindërit në aktivitete të lidhura me to. Aktivitetet e tilla arsimore duhet të synojnë zhvillimin e kapacitetit të prindërve për t'i mbështetur shkollat në promovimin e mësimit të gjuhëve dhe demokracisë. Duke parë prindërit si partnerë dhe duke bashkëpunuar me ta në sferën e mësimit të gjuhëve lehtëson jo vetëm përvetësimin e gjuhëve, por edhe zhvillimin e qëndrimeve pozitive ndaj të tjerëve dhe vlerave të tjera që janë të favorshme për shfaqjen e një shoqërie më gjithëpërfshirëse dhe tolerante.

Duke iu referuar studimeve të përmendura në Pjesën VII të këtij raporti; supozojmë se qëndrimet dhe qasjet e mësime dhënëse kanë ndikim të drejtpërdrejtë në ato të nxënësve të tyre. Prandaj, nëse një shkollë synon të promovojë në mënyrë efikase mësime e gjuhëve dhe edukimin për demokraci, vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet zhvillimit të kompetencave të mësime dhënëse në atë fushë. Përveç kësaj, është e nevojshme të përfshihen ndërgjegjësimi për kulturë demokratike (Korniza referuese e Këshillit të Evropës) dhe ndërgjegjësimi dhe njohuritë ndërkulturore (Programi i Këshillit të Evropës Pestalozzi Series II) në programet e trajnimit të mësime dhënëse para shërbimit dhe gjatë shërbimit. Mësime dhënësit gjithashtu duhet të përfshijnë zhvillimin e mësipërm të shkathtësive në programet e tyre të zhvillimit të shkollës.

Së treti, si nxënësit ashtu edhe mësime dhënësit të cilët kanë pasur kontakte të drejtpërdrejta me njerëz që flasin gjuhë të tjera kanë rritur kureshtjen dhe motivimin kur është fjala për gjuhë të tjera, si dhe një nivel më të lartë të hapjes ndaj njerëzve që flasin ato gjuhë. Shkollat do të rrisin motivimin e nxënësve ndaj gjuhëve dhe kompetencave të tyre për bashkëpunim demokratik duke zbatuar aktivitete arsimore që jo vetëm përfshijnë gjuhë të ndryshme, por edhe bashkojnë nxënësit që flasin gjuhë të ndryshme në një bashkëpunim kuptimplotë që potencialisht mund të shërbejë për ta rritur mirëkuptimin në nivelin e komunitetit. Duke marrë parasysh kufizimet e tanishme të kurrikulës, ne do të rekomandojmë që aktivitetet e tilla të marrin formën e shërbimit jashtëshkollor ndaj komunitetit.

Dhe përfundimisht, sipas mendimit tonë është e rëndësishme të planifikohen dhe aplikohen metoda të reja pedagogjike si në mësime e rregullta të lëndëve dhe aktivitetet

jashtëshkollore, me qëllim të zhvillimit të njohurive dhe vetëdijesimit të nxënësve për kulturë demokratike dhe rritje të qëndrimeve pozitive të nxënësve dhe mësimdhënësve ndaj shumëgjuhësisë.

Do të donim ta përfundonim me këtë citim nga Aristoteli: *Edukimi i mendjes pa edukuar zemrën nuk është aspak edukim*. Qëndrimet i përkasin edukimit të zemrës.

Edukimi i zemrës i referohet rëndësisë së jo vetëm të përqendrimit në zhvillimin e aspekteve njohëse (mendjet tona), por edhe të gjitha cilësive që na bëjnë human (zemrat tona) dhe në fund të fundit i japin kuptim jetës sonë.

Rekomandimet shtesë përfshijnë:

- Forcimin e bashkëpunimit me prindërit e nxënësve në promovimin e mësimet të gjuhëve dhe edukimit për demokraci.
- Zhvillimin e kompetencave të mësimdhënësve për t'i promovuar mësimin e gjuhëve dhe edukimin për demokraci.
- Zbatimi i aktiviteteve arsimore (kurrikulare dhe jashtëshkollore) që jo vetëm përfshijnë gjuhë, por edhe bashkojnë nxënësit në një mënyrë kuptimplotë që janë folës të gjuhëve të ndryshme.
- Aplikimi i metodave konstruktive pedagogjike si në mësimet e rregullta të lëndëve dhe aktivitetet jashtëshkollore, me qëllim të zhvillimit të kompetencave të nxënësve për kulturë demokratike dhe rritje të qëndrimeve pozitive të nxënësve dhe mësimdhënësve ndaj shumëgjuhësisë.

Pjesa IX. Bibliografia

- Al Kaboody, M. 2013. Motivimi për gjuhë të dytë; Roli i mësimdhënësve në motivimin e nxënësve. *Journal of Academic and Applied Studies*, 3(4): 45-54.
- Bernaus, M. etj. 2007. *Vetëdijesimi për plurilingualizëm dhe plurikulturalizëm në arsimimin e mësimdhënësve të gjuhëve: pjesë trajnimi*. Strasburg: Publikimi nga Këshilli i Evropës.
http://archive.ecml.at/documents/B2_LEA_E_web.pdf
- Bernaus, M. dhe Gardner, R.C. 2008. Strategjitë për motivim të mësimdhënësve, perceptimet e nxënësve, motivimi i nxënësve, dhe arritja e gjuhës angleze, *Revista e gjuhëve moderne*, 92(3): 387-401.
- Bernaus, M., Wilson, A. and Gardner, R.C. 2009. Motivimi i mësimdhënësve, zbatimi i strategjisë në klasë, motivimi i nxënësve dhe arritja e gjuhës së dytë. *Porta Linguarum*, 12: 25-36.
- Bernaus, M. etj. 2011. *Plurilingualizmi dhe plurikulturalizmi në mësimdhënien e bazuar në përmbajtje: Një pjesë trajnimi*. Strasburg: Publikimi nga Këshilli i Evropës https://www.ecml.at/Portals/1/documents/ECML-resources/2011_11_26_Conbat_fuer_web.pdf?ver=2018-03-20-160408-117
- Candelier, M. etj. 2010. *Korniza e referencës për qasje pluraliste ndaj gjuhëve dhe kulturave*. Versioni 3. Strasburg/Grac: Këshilli i Evropës / Qendra Evropiane për Gjuhë Moderne - dokument online: <http://carap.ecml.at>
- Cheng, H.F. dhe Dörnyei, Z. 2007. Zbatimi i strategjive motivuese në udhëzimet për gjuhë: Rasti i mësimdhënies EFL në Tajvan. *Revistë ndërkombëtare e inovacionit në mësimnxënie dhe mësimdhënie të gjuhëve*, 1(1): 153-174.
- Coste, D. etj. 2009. *Kompetencë plurilinguale dhe plurikulturore. Studime ndaj kornizës së përbashkët evropiane të referencës për mësimnxënie dhe mësimdhënie të gjuhëve*. Strasburg: Divizioni i politikave gjuhësore.
<https://rm.coe.int/168069d29b>
- Këshilli i Evropës. 2001. *Korniza e përbashkët evropiane e referencës për gjuhë: mësimnxënia, mësimdhënia dhe vlerësimi*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Këshilli i Evropës. 2007. *Nga diversiteti gjuhësor deri te arsimimi plurilingual: Udhëzimi për zhvillimin e politikave gjuhësore në Evropë*. Versioni kryesor. Strasburg: Divizioni i politikave gjuhësore - Dokument online: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Guide_Main_Beacco2007_EN.doc
- Këshilli i Evropës. 2018. *Korniza referencë e kompetencave për kulturë demokratike*. <https://rm.coe.int/prems-008318-gbr-2508-reference-framework-of-con>
- Huber, J. (ed.) 2011. *Arsimimi i mësimdhënësve për ndryshim*. Publikimi nga Këshilli i Evropës.
<https://book.coe.int/eur/en/pestalozzi-series/4747-teacher-education-for-change-the-theory-behind-the-council-of-europe-pestalozzi-programme-pestalozzi-series-n1.html>
- Huber, J. (ed.) 2012. *Kompetenca ndërkulturore për të gjithë - Përgatitja për të jetuar në një botë heterogjene*. Publikimi nga Këshilli i Evropës <https://rm.coe.int/intercultural-competence-for-all/16808ce20c>
- Huber, J. (ed.) 2014. *Zhvillimi i kompetencës ndërkulturore përmes arsimimit*. Publikimi nga Këshilli i Evropës.
<https://book.coe.int/eur/en/pestalozzi-series/6073-pdf-developing-intercultural-competence-through-education-pestalozzi-series-no-3.html>
- Huber, J. (series ed.) 2017. *DETYRA për demokraci: 60 aktivitete për të mësuar dhe vlerësuar qëndrime, shkathtësi dhe njohuri transversale. Vëllimi i dytë*. Publikimi nga Këshilli i Evropës.
<https://rm.coe.int/tasks-2nd-edition/16807860c1>
- Lasagabaster, D. and Huguet, Á. 2007. Çështja gjuhësore në disa kontekste dygjuhësore evropiane: disa

vlerësime përfundimtare. In Lasagabaster, D. and Huguët, Á. (eds.) *Shumëgjuhësia në kontekste dygjuhësore evropiane. Përdorimi i gjuhëve dhe qëndrimet* (fq. 234-251). Clevedon, Buffalo, Nju Jork: Shumëgjuhësia është e rëndësishme.

Merritt, A. (2019) in *The Telegraph* <https://www.telegraph.co.uk/education/educationopinion/10567876/Are-women-really-better-at-learning-languages.html>

OECD. 2009. *Praktikat e mësimdhënies, besimet dhe qëndrimi i mësimdhënësve. Krijimi i mjediseve për mësimdhënie dhe mësimnxënie efektive: rezultatet e para nga TALIS*, fq. 88-120.

Piccardo, E. 2016. *Plurilingualizmi: Vizioni, konceptualizimi, dhe praktikat*. In Trifonas, P.P., Aravossitas, T. (eds.).

Trifonas, P.P. , Aravossitas, T. (eds.), 2016. *Doracak i hulumtimeve dhe praktikave në arsimin e trashëgimisë gjuhësore*, Publikimi nga Springer International.

TÓDOR, E.M; DÉGI, Z (2016) Qëndrimet ndaj gjuhëve, përvojat në mësimdhënien e gjuhëve dhe strategjitë individuale Çfarë ofrojnë shkollat dhe Çfarë iu mungon atyre? *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica*, 8, 2, 123–137

PJESA X. SHTOJCA 1. Pyetësorët

Pyetësori për nxënës i FRED-it

I dashur nxënës,

Ekipi FRED ka përgatitur këtë pyetësor për të kuptuar se çka mendoni dhe çfarë përshtypjesh keni për gjuhët që ju rrethojnë dhe për folësit e atyre gjuhëve.

Pyetësori është anonim, dhe çdo përgjigje është njësoj e vlefshme. Nuk ka përgjigje të sakta apo të gabuara. JU LUSIM TË PËRGJIGJENI NË TË GJITHA PYETJET.

Faleminderit paraprakisht për bashkëpunimin tuaj!

Data

Institucioni arsimor..... Qyteti.....

Të dhëna biografike

Pjesa A

Ju lusim t'i plotësoni informatat në vazhdim.

1. Gjinia: ☐ Mashkull ☐ Femër
2. Moshë:
3. Niveli juaj shkollor: ☐ Fillor ☐ I mesëm i ulët ☐ I mesëm i lartë
4. Shkollimi i prindërve tuaj (Shënjoni kutinë përkatëse):

	Nuk kanë kryer shkollë	Shkollën fillore	Shkollën e mesme	Universitetin
Nëna				
Babai				

5. Profesioni i nënës.....
6. Profesioni i babës.....
7. Cilën/cilat gjuhë i flet ose/dhe i kupton?
8. Cilën/cilat gjuhë e/i flisni në shkollë?
9. Cilën/cilat gjuhë e/i flisni në shtëpi?

10. Cilat gjuhë i flisni dhe/ose i kuptoni jashtë shkollës dhe jashtë shtëpisë?

11. A keni shokë/shoqe që flasin gjuhë të cilat fliten nga komunitetet e tjera në Kosovë*?

☐ Po

☐ Jo

12. Nëse përgjigja paraprake është “PO”, a e flisni dhe/ose a e kuptoni gjuhën/gjuhët e tyre?

☐ Po

☐ Jo

☐ Pjesërisht

13. Në cilën gjuhë mësoni në shkollë?.....

14. Si e vlerësoni nivelin tuaj në gjuhën e shkollës? Shënjoni katrorin përkatës:

	Shumë të lartë	Mjaft të lartë	Deri diku	Mjaft të ulët	Shumë të ulët
Flas					
Kuptoj					
Lexoj					
Shkruaj					

Pjesa B

15. A pajtoheni apo nuk pajtoheni me deklaratimet në vazhdim? Ju lusim ta shënjoni katrorin përkatës:

	Deklarimet	Nuk pajtohe m aspak	Deri diku nuk pajtohem	Nuk kam mendim	Deri diku pajtoh em	Pajtohem plotësisht
a.	Sa më shumë që njoh njerëzit që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi, aq më pak më pëlqejnë.					
b.	Do të doja të njihja më shumë njerëz që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.					
c.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi ma nxisin kureshtjen dhe interesimin për mësim të gjuhëve.					
d.	Familja ime mendon se nuk është e rëndësishme që unë të mësoj gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.					
e.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme përveç asaj që e flas në shtëpi mund t'i ndihmojë çdo nxënës që ta rrisë vetëbesimin.					
f.	Njohja e gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi nuk është e rëndësishme sepse nuk do të më ndihmojë ta gjej një punë të mirë.					
g.	Do të dëshiroja të flisja shumë gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.					
h.	Nuk më pëlqen të takohem me njerëz që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.					
i.	Familja më inkurajon të praktikoj gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi sa më shumë që të jetë e mundur.					
j.	Familja ime mendon se nuk duhet të ndaj					

	kohë për mësim të gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.					
k.	Aktivitetet shkollore që përfshijnë gjuhë të ndryshme përveç asaj që e flas në shtëpi mund të demonstrojnë se të gjitha gjuhët janë të barabarta duke qenë krejtësisht të ndryshme.					
l.	Shumica e njerëzve që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi janë shumë miqësorë saqë jam me fat që i kam shokë/shoqe.					
m.	Do të doja t'i kuptoja tekstet e këngëve që këndohen në gjuhë të tjera në Kosovë*, të ndryshme nga gjuha që e flas në shtëpi.					
n.	Nuk më pëlqen të shikoj programe televizive në gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.					
o.	Njohja e gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi nuk është e rëndësishme sepse nuk do të më bëjë më të shkolluar.					
p.	Familja më flet për rëndësinë e gjuhëve të tjera që fliten në Kosovë* që janë të ndryshme nga gjuha ime.					
q.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme nuk mund të më ndihmojnë që ta rris vetëbesimin kur ballafaqohem me gjuhë të panjohura.					
r.	Po të mos kisha kontakt me njerëz që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi do të ishte humbje e madhe.					
s.	Njerëzit që flasin gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi nuk janë shumë të shoqërueshëm dhe të sjellshëm.					
t.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund të mos u ndihmojnë nxënësve të ndjehen më mirë në grup.					
u.	Njohja e gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi është e rëndësishme sepse të tjerët do të më respektojnë më shumë.					

v.	Familja ime më thotë se duhet të ndaj kohë për mësim të gjuhëve të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.					
w.	Vërtet do të doja të mësoja gjuhë të tjera përveç asaj që e flas në shtëpi.					

Ju faleminderit për përgjigjet!

Pyetësor për mësimdhënës, FRED

Të nderuar kolegë,

Ekipi i FRED-it ka përgatitur këtë pyetësor për ta kuptuar mendimin tuaj se sa mund të jetë i dobishëm përdorimi i shumëgjuhësisë/plurilingualizmit për nxënësit tuaj në klasë.

Pyetësori është anonim, dhe çdo përgjigje është njësoj e vlefshme. Nuk ka përgjigje të sakta apo të gabuara. JU LUSIM TË PËRGJIGJENI NË TË GJITHA PYETJET.

Faleminderit paraprakisht për bashkëpunimin tuaj!

Data

Institucioni arsimor..... Qyteti.....

Shënime biografike

Pjesa A

A 1. GJINIA: Mashkull _____ Femër

A 2. MOSHA: _____

A 3. THIRRJET AKADEMIKE, DIPLOMAT, CERTIFIKATAT:

.....

A 4. CILAT GJUHË I NJIHNI?

.....

A 5. NUMRI I PËRGJITHSHËM I VITEVE TË PËRVOJËS SI MËSIMDHËNËS:

.....

A 6. CILIT NIVEL TË NXËNËSVE U JEPNI MËSIM

___ Shkollë fillore _____

____ Shkollë e mesme/e lartë _____

A keni nxënës, gjuha e parë e të cilëve ndryshon nga gjuha e shkollës?

PO..... JO 2.....

Nëse PO, çfarë përqindje?

.....

Pjesa B

A pajtoheni apo nuk pajtoheni me deklaratimet e mësipërme? Luteni ta shënjoni katrorin përkatës.

	Deklarimet	Nuk pajtohem aspak	Deri diku nuk pajtohem	Nuk kam mendim	Deri diku pajtohem	Pajtohem plotësisht
a.	Aktivitetet shkollore që përfshijnë gjuhë të ndryshme nxisin kërkimin e nxënësve dhe interesin për mësim të gjuhës.					
b.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme të folura në komunitete të ndryshme në Kosovë* nuk mund t'u ndihmojnë nxënësve që vijnë nga komunitete të ndryshme që të fitojnë vetëbesim.					
c.	Aktivitetet shkollore që përfshijnë gjuhët të cilat fliten në komunitete të ndryshme në Kosovë* vërtet nuk mund të demonstrojnë se të gjitha gjuhët janë të barabarta duke qenë krejtësisht të ndryshme.					
d.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund t'u ndihmojnë nxënësve ta rrisin vetëbesimin kur ballafaqohen me gjuhë të panjohura.					
e.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mbase mund të mos lejojnë integrimin e nxënësve nga pakicat etnike në grup.					
f.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme kanë ndikim pozitiv në mësimin dhe përdorimin e çdo gjuhe					
g.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund të promovojnë qasje pozitive ndaj folësve të gjuhëve të tjera					
h.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund të mos e zhvillojnë aftësinë e nxënësve për t'i njohur elementet në të shkruar dhe në të folur të gjuhëve të panjohura					
i.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme nuk do të më					

	ndihmojnë që ta ndërroj stilin tim të mësimdhënies					
j.	Aktivitetet shkollore të cilat përfshijnë gjuhë të ndryshme mund të më ndihmojnë t'i forcoj lidhjet ndërkurrikulare					

Projekti "Kultivimi i Përafrimit përmes Edukimit për Demokraci dhe Mësimit të Gjuhëve" është pjesë e pasqyrës së aktiviteteve të bashkëpunimit në Kosovë* dhe synon të nxisë përafrimin përmes promovimit të të mësuarit të gjuhëve dhe përmes zhvillimit të kompetencave për bashkëpunim demokratik. Ky projekt merr parasysh rekomandimet e Komitetit Këshillues për Konventën Kornizë për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare si dhe të draft Strategjisë për Promovimin dhe Mbrojtjen e të Drejtave të Gjuhëve të Komisionerit të Gjuhëve për t'i përkrahur institucionet dhe përfituesit vendorë, si Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë dhe Zyra e Komisionerit të Gjuhëve për të promovuar një shoqëri multietnike. Objektivi i projektit është promovimi i imazhit pozitiv të shumë-gjuhësisë lokale dhe rajonale dhe shumëllojshmërisë kulturore si pasuri shoqërore, kulturore dhe ekonomike, qasje në të mësuarit e gjuhëve dhe arsimit për qytetari demokratike si kontribut në përafrimin ndërmjet komuniteteve.

Projekt zbatohet nga Këshilli i Evropës dhe bashkë-financohet nga Norvegjia dhe Këshilli i Evropës.

*Të gjitha referencat për Kosovën, qoftë për territor, institucione, ose popullsi, duhet të kuptohen në përputhje të plotë me Rezolutën 1244 të KS të OKB-së dhe pa paragjykuar statusin e Kosovës.

www.coe.int

Këshilli i Evropës është organizata udhëheqëse e kontinentit për të drejtat e njeriut. Ajo përbëhet nga 47 shtete anëtare, duke i përfshirë të gjithë anëtarët e Bashkimit Evropian. Të gjitha shtetet anëtare të Këshillit të Evropës kanë nënshkruar Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, një traktat i projektuar për të mbrojtur të drejtat e njeriut, demokracinë dhe sundimin e ligjit. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut mbikëqyr zbatimin e Konventës në shtetet anëtare.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE